

Hyvinvointiraportti 2021

KH 6.6.2022
KV 20.6.2022

Sisällysluettelo

Porin kaupungin hyvinvointiraportti 2021	3
1. Johdanto.....	3
2. Tiivistelmä	4
3. Porilaisten hyvinvoinnin tila 2021	5
3.1. Talous, elinvoima ja ympäristö	5
3.2. Lapset, nuoret ja lapsiperheet	9
3.2.1. Alle kouluikäiset	10
3.2.2. Peruskouluikäiset ja toisen asteen opiskelijat	11
3.3. Työikäiset	23
3.4. Ikäihmiset	25
3.5. Kaikki ikäryhmät.....	27

Porin kaupungin hyvinvointiraportti 2021

1. Johdanto

Hyvinvointiraportilla 2021 päivitetään viime vuonna julkaistun Porin kaupungin hyvinvointikertomuksen 2017-2021 tietoja vuoden 2021 osalta. Raportissa on huomioitu erityisesti ne hyvinvointitiedot, joissa on tapahtunut oleellisia muutoksia vuoden aikana tai tietoja ei ole ollut käytettävissä hyvinvointikertomuksen laadinnan yhteydessä. Tätä raporttia lukiessa kannattaa rinnalla lukea aiemmin julkaistua valtuustokauden mittaista hyvinvointikertomusta.

Vuoden 2021 hyvinvointiraportissa korostuu lasten ja nuorten hyvinvointi, sillä tuoreet kouluterveyskyselyn tulokset saatiin käyttöön vuoden 2021 lopulla. Työikäisistä ja ikäihmisistä ei ole saatavilla yhtä kattavaa hyvinvointitietoa. Raportissa tuodaan esiin koronan vaikutuksista siltä osin kuin tietoja on saatavilla. Selvää on, että koronapandemia on vaikuttanut monen porilaisen elämään ja hyvinvointiin kaikissa ikäryhmässä. Kaikkia pandemian aiheuttamia seurauksia ei havaita vielä tässä vaiheessa, vaan ne voivat näkyä vasta vuosien kuluessa. Oleellista on puuttua havaittuihin haasteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Hyvinvointiraportin ovat laatineet kaupungin hyvinvointiryhmä ja monilainen hyvinvointitiimi yhdessä eri toimialojen asiantuntijoiden kanssa. Raportoinnissa on käytetty useita tietolähteitä: Tilastokeskuksen, Sotkanetin, ELY-keskuksen, FCG:n, TEA-viisarin ja poliisin tilastotietoja, valtakunnallisen kouluterveyskyselyn (THL) tuloksia sekä Porin kaupungin omia mittaritietoja ja asiantuntijoiden näkemyksiä. Vuoden 2021 tietoja on saatavilla rajoitetusti eikä valtakunnallisia tilastotietoja ei ole saatavilla joka vuodelta.

Kaupungin kaikilla toimialoilla tehdään merkittävää työtä kaupunkilaisten hyvinvoinnin eteen. Myös kaupungin asukkailla on oma tärkeä roolinsa. Asukkaiden osallistuminen eri tavoin asuin- ja elinympäristönsä kehittämiseen ja vastuunottaminen omasta ja läheistensä hyvinvoinnista on perusta elinvoimaiselle ja hyvinvoivalle kaupungille. Kaupungin tehtävänä on mahdollistaa parhaat olosuhteet kaupunkilaisten hyvinvoinnille: monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja edellytykset liikkumiselle, kattavat sivistys- ja kulttuuripalvelut, toimivat sosiaali- ja terveystalvet, hyväkuntoiset kadut ja kevyenliikenteen väylät, vihreä asuin- ja elinympäristö sekä puhdas vesi.

Tulevaisuuden kaupunkien ja kuntien roolissa näkyy vahvasti hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämisen merkitys. Jatkossa uudenlainen toimintatapa edellyttää, että tehdään yhteistyötä kaupungin kaikkien toimialojen, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

2. Tiivistelmä

Valtaosa porilaisista voi hyvin ja elää arkeaan tiiviisti osana yhteisöä. Porissa laadukkaat puitteet mahdollistavat aktiivisen ja hyvän elämän; liikkumiselle, kulttuurille ja harrastamiselle on hyvät mahdollisuudet, lisäksi ympäröivä luonto tukee monialaista hyvinvointia. Porissa hyvinvoinnin edistämisen rakenteet ovat kunnossa, ja kaupungissa tehdään paljon monipuolista työtä hyvinvoinnin edistämiseksi. Vuoden 2021 aikana koronapandemia vaikutti monen porilaisen hyvinvointiin ja arkeen.

Suurin osa lapsiperheiden vanhemmista on tyytyväisiä elämäänsä ja kokee kuuluvansa yhteisöön. Vauvaperheiden vanhemmat kokevat jonkin verran uni- ja nukkumisvaikeuksia. Vanhemmuuden haasteet ovat moninaisia osalle vanhemmista. Odottavilla äideillä ja jopa alle kouluikäisillä lapsilla on havaittu liikalihavuutta. Lihavuus onkin porilaisten hyvinvoinnin haaste kaikissa ikäryhmissä.

Kouluterveyskyselyn mukaan suurin osa koululaisista voi terveytensä osalta hyvin. Lasten ja nuorten harrastamiselle on Porissa hyvät mahdollisuudet ja siihen on kaupunki runsaasti panostanut erilaisin kerhoin ja kokeiluin. Korona-aika on lisännyt nuorten pahoinvointia, mikä näkyy monin eri tavoin. Nuorten mielialaan liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet ja monet kokevat yksinäisyyttä. Nuoret kokevat jonkin verran uupumusta ja riittämättömyyden tunnetta. Lasten ja nuorten ylipaino on lisääntynyt ja ylittää koko maan keskiarvon.

Työikäisten liikkumiselle ja kulttuurin harrastamiselle on Porissa hyvät mahdollisuudet. Työssä jaksamiselle ja mielenterveyden vahvistamiselle on tarvetta. Mielekäs työ- tai opiskelupaikka on erittäin merkittävä tekijä työikäisten hyvinvoinnille, yhteisöllisyyden tunteelle ja sitoutumisessa paikkakuntaan.

Porilaisista ikäihmisistä osa voi todella hyvin, elää aktiivisesti, pystyy huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan ja tarvittaessa osaa hakea tukea itselleen. Osa ikäihmisistä voi huonommin, ja tarvitsee vaihtelevasti kaupungin ja muiden toimijoiden palveluja sekä tukea arkeensa. Ikäihmisten terveystarkastuksista on saatu kattavaa tietoa 75-vuotiaiden terveydestä ja palveluiden tarpeesta. Korona-aika on vaikuttanut myös ikäihmisiin: erilaisiin tapahtumiin ja palveluiden piiriin ei ole uskallettu lähteä entiseen malliin ja ikäihmiset kokevat jonkin verran yksinäisyyttä.

3. Porilaisten hyvinvoinnin tila 2021

3.1. Talous, elinvoima ja ympäristö

Väestö

Vuoden 2021 lopussa Porin väkiluku oli 83 314 ja se vähentyi 379 henkilöllä edellisestä vuodesta (83 693 asukasta 31.12.2020). Suurin selittävä syy väkiluvun vähenemiseen on negatiivinen luonnollinen väestönkasvu (-299), sillä vuonna 2021 kuolleisuus (966) ylitti syntyvyyden (667). Vuoden 2021 loppuun mennessä Porin kokonaisnettomuutto (kuntien välinen muutto + maahanmuutto) oli kääntynyt reippaasti kasvuun (+226), kun vielä vuonna 2019 koko vuoden kokonaisnettomuutto oli 19 henkilöä. Kuntien välinen nettomuutto on ollut negatiivinen aiempina vuosina, mutta kääntyi 2021 positiiviseksi (+21).

Työttömyysluvut ja työllisyyden edistäminen

Työttömyys nousi vuonna 2020 koronapandemian vuoksi, mutta jo vuonna 2021 työttömyysprosentti lähti laskuun.

TYÖTTÖMYYSPROSENTTI	2017	2018	2019	2020	2021
Keskiarvo / vuosi	14,4 %	11,6 %	11,8 %	15,1 %	12,7 %

NUORET	2017	2018	2019	2020	2021
18–24 vuotiaat työttömät työnhakijat	828	672	726	819	657
Alle 25-vuotiaiden työvoiman määrä	4 437	4 389	4 318	4 237	4 070
Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden %-osuus	18,8 %	15,5 %	17,1 %	19,6 %	16,1%

ULKOMAALAISET	2017	2018	2019	2020	2021
Työttömät työnhakijat	302	261	263	299	254
Työvoiman määrä	911	911	906	985	1 011
Työttömien työnhakijoiden %-osuus	33,2 %	28,6 %	29 %	30,3 %	25,1%

PITKÄAIKAISTYÖTTÖMYYS (työttömänä 12kk tai yli)	2017	2018	2019	2020	2021
15–64 vuotiaat työttömät työnhakijat	3 605	2 854	2 549	2 905	2 963

Porin kaupungin työllistämismäärärahoilla ja valtion palkkatuella työllistettyjen määrä on pysytellyt suunnilleen samoissa määrissä viime vuodet.

PALKKATUKI	2017	2018	2019	2020	2021
Työllistetyt keskimäärin	197	217	181	149	167
muutos edelliseen vuoteen	-	+ 10,2 %	- 16,6 %	- 17,7 %	+ 10,8 %
Kuntouttavasta työtoiminnasta (työelämäkokeilu v. 2017–2018)					
koulutukseen edenneet	37	40	43	24	-
muutos edelliseen vuoteen	-	+ 8,1 %	+ 7,5 %	- 44,2 %	-
työhön edenneet	77	128	88	31	13
muutos edelliseen vuoteen	-	+ 66,2 %	- 27,9 %	- 64,8 %	- 58,7 %

Kuntouttavasta työtoiminnasta suoraan avoimille työmarkkinoille työllistyvien määrä on vähäinen, sillä kuntouttavan työtoiminnan ensisijainen tavoite ei ole suora siirtyminen palkkatyöhön. Kuntouttava työtoiminta on nimensä mukaisesti kohdennettu niille pitkään työttömänä olleille työnhakijoille, jotka tarvitsevat työllistymisedellytyksien parantamista ja vahvaa tukea. Vuonna 2020 kuntouttavan työtoiminnan luvuissa tapahtui hetkellisesti iso määrällinen vähennys koronapandemian suljettua toimintapaikat. Vuonna 2021 asiakasmääriä pystyttiin jälleen nostamaan, mutta taso jäi kuitenkin edelleen alhaisemmaksi kuin ennen koronapandemiaa. Myös siirtymät toisiin palveluihin, koulutukseen tai työhön vähenivät.

1.3.2021 Porissa alkoi kolmas niin sanottu **kuntakokeilu**. Seudullisessa kuntakokeilussa ovat mukana Porin lisäksi Ulvilan ja Kokemäen kaupungit. Uusin kuntakokeilu on toimintamalliltaan ja toimivallaltaan laajin tähänastisista. Kokeilussa valmistellaan pysyvää siirtymää kuntapohjaisiin työvoimapalveluihin vuonna 2024. Kunnan työnjohdon alle siirtyi työ- ja elinkeinotoimiston henkilöstöä ja kuntakokeilulla on vastuu lähes 5000 porilaisen työnhakijan työvoimapalveluista.

Kuntakokeilun ensimmäisenä vuonna toiminnassa painottuivat organisoituminen ja toiminnan käynnistäminen. Samaan aikaan asiakkaille tarjottiin lakisääteisiä työvoimapalveluita täysipainoisesti. Palveluiden kehittämisen painopisteet olivat muun muassa työvoimakoulutuksiin ohjauksen lisäämisessä ja henkilökohtaisen palvelun lisäämisessä ja toisaalta digitaalisten palveluiden kehittämisessä sekä maahanmuuttajien palveluiden kehittämisessä.

Työllisyyspalveluiden hallinnoimina aloitti kaksi maahanmuuttajien palveluiden kehittämiseen tähtäävää hanketta. Näistä toinen on maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalveluita tarjoava Maine 2.0., joka täydensi maakunnassa ollutta tyhjiötä maahanmuuttajien neuvontapalveluiden suhteen.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteessä käynnistyi uusi sopimuskausi kesäkuussa 2021. Samanaikaisesti reitit, aikataulut ja lipputuotteiden käyttöehdot ja hinnoittelu muuttuivat. Lippujen hinnanmuutokset vaikuttivat erityisesti lapsiin ja nuoriin. Yläkouluikäisten lipuista tuli aiempaa edullisempia ja ikäryhmälle 17-25 -vuotiaat tarjotaan samanhintainen kausilippu riippumatta matkustajan elämäntilanteesta eli opiskelusta, työttömyydestä tai työllisyydestä. Tilastojen perusteella 8-16 -vuotiaiden kausilipulla tehdään enemmän matkoja talvikuukausina kuin perusopetuksen koululaislipulla.

Joukkoliikenteen vuorojen määrää kokonaisuutena vähennettiin, mutta parannuksena yhä useampi asuinalue Porissa sai 30 minuutin vuorovälin ruuhka-aikoina. Matkustus kasvoi näillä alueilla, kun pyöräilykausi päättyi marraskuussa. Tyytymättömyyttä ilmeni koulujen opetusjärjestelyihin sovitettujen vuorojen odotusajoissa ja tiettyjen vuorojen toistuvassa ruuhkautumisessa. Koronapandemia aiheutti erilaisia rajoituksia ja sulkuja ravintoloiden ja vapaa-ajan palvelujen tarjontaan. Siitä huolimatta lopetettuja myöhäisvuoroja kaivattiin takaisin.

Elinvoima ja yritysten tilanne

Vuonna 2021 koronapandemian aiheuttamat vaikutukset alkoivat yleisesti helpottaa, vaikka ravintola- ja tapahtuma-ala kärsivätkin edelleen rajoituksista. Suuria kesätapahtumia toteutettiin useassa tapauksessa normaalia suppeampina. Talous ja työllisyys alkoivat toipua nopeasti, ja vuoden lopussa alettiin lähestyä koronaa edeltäneitä lukuja. Yritykset kääntyivät nopeasti takaisin kasvu-uralle, ja pula osaavasta työvoimasta alkoi taas nousta esiin. Loppuvuonna koronan omikron-variantti käänsi jo vapautumaan päässeän yhteiskunnan takaisin rajoitusten pariin, mikä näkyi jälleen ravintola- ja tapahtumaliiketoiminnassa.

Niin Suomessa, Satakunnassa kuin Porissa julkistetut suuret teolliset ja julkiset investoinnit vauhdittavat taloutta. Porin alueen ja koko Suomenkin haasteena on osaavan työvoiman saaminen toteuttamaan yritysten kasvusuunnitelmia. Helpotusta tähän haetaan rekrytointikoulutuksista, muuntokoulutuksista sekä osaamisperusteisesta maahanmuutosta. Yritysten nopea kasvu ja takana olleet globaalit koronarajoitukset ovat kuitenkin johtaneet komponentti- ja raaka-ainepulaan. Myös energian hinta on lähtenyt nopeaan kasvuun. Näistä seurauksena on inflaation kohoaminen, joka ajan myötä alkaa näkyä kasvun hidastumisena. Epävarmuutta aiheuttaa myös maailmanpoliittinen tilanne Itä-Euroopassa.

Ympäristöterveys

Vuonna 2021 Porin alueen **ilmanlaatu** oli pääosin hyvää tai tyydyttävää. Haasteina olivat erityisesti kaupungin keskusta-alueen katupölyjaksot. Korkeita katupölyn aiheuttamia hiukkaspitoisuuksia mitattiin perinteisesti kevätkaudella, mutta yhtä paljon myös marras-joulukuussa, mikä oli aiempiin vuosiin nähden poikkeuksellista. Loppuvuonna lumipeitettä ei juurikaan ollut ja paikoin kireät pakkaset sekä vilkas ajoneuvoliikenne nostivat hiukkaspitoisuudet ajoittain suuriksi.

Päästöjen osalta teollisuus- ja energiantuotantolaitosten kokonaispäästöt ovat edelleen jatkaneet laskuaan muun muassa laitosten uusien tekniikoiden käyttöönoton sekä käyttöasteiden alentumisen myötä. Vuonna 2021 päästöt olivatkin kymmenen vuoden (2012-2021) tarkastelujakson pienimmät. Teollisuuden ja energiantuotannon päästöjen vähentyessä liikenteen ja asumisen päästöt sekä niiden vaikutukset nousevat jatkossa yhä tärkeämpään rooliin arvioitaessa ilmanlaadun paikallisia vaikutuksia.

Luontoreitistöt

Meri-Porin luontoreitistöllä liikkui arviolta 40 000 – 45 000 kävijää. Palvelurakenteeseen saatiin merkittävä lisäys, kun Munakarın säikän tulentekopaikka otettiin käyttöön elokuussa. Se sijaitsee Yyterin santon ja linturannan (Lietteet) yhtymäkohdassa ja palvelee molemmista suunnista saapuvia retkeilijöitä. Tulentekopaikka saavutti nopeasti suuren suosion.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Porin kaupunki on vuosittain mukana FCG:n toteuttamassa kaupunkien teknisiä palveluita koskevassa tutkimuksessa, jossa vuonna 2021 oli mukana 22 kuntaa. Porin otos vuonna 2021 oli 159 vastaajaa, valtaosa vastaajista yli 35-vuotiaita omakoti- tai paritaloasujia lähiöissä ja taajamissa.

Porilaisten antamat arvosanat muun muassa katujen ja puistojen hoidosta, liukkauden torjunnasta ja talvikunnossapidosta asettuvat pääosin vertailukuntien keskiarvon alapuolelle. Kuntalaisten kokemaa tilannetta tukee myös kuntien välinen kustannusvertailu, jonka mukaan Porin kaupungin käyttämät taloudelliset resurssit ovat pääosin verrokkikuntia alhaisemmat.

Tilanteen parantamiseksi on selvitetty Porin kaupungin infraomaisuuden korjausvelan määrää ja tulevien vuosien talousarvioissa peruskorjaukseen kiinnitetään huomiota. Myös kunnossapidon resurssointiin ja kehittämiseen kiinnitetään tulevaisuudessa huomiota.

Yyterin roolin vahvistaminen ympärivuotisena virkistysalueena

Yyteri on Porin matkailun kärkikohde. Matkailijoiden ohella Yyteri on paikallisten tärkeimpiä virkistyskohteita – näin ollen tehtävät parannukset toimivat myös paikallisten hyvinvointia tukevana. Porin kaupunki investoi vuosittain noin 500 000 euroa alueen infran parannuksiin sekä markkinointiin. Lisäksi kasvun tueksi on laadittu kymmenvuotissuunnitelma.

Kesäisin Yyteri on perinteinen rantakohde, mutta ympärivuotisesti ennen kaikkea luontokohde. Viimeisten viiden vuoden aikana Yyterissä on tehty mittavia uudistuksia niin perusinfran parantamiseksi kuin uusien toimintojen osalta.

Vuonna 2021 Yyteriin toteutettiin kaksi uutta lankonkia. Toinen yhdistää Yyterin rannan ja Herrainpäivät toisiinsa entistä paremmin ja toinen ohjaa päälankongin rinnalla punaiselta tuvalta rannalle. Lankongit helpottavat entisestään Yyterin alueeseen tutustumista ja rannalle kulkua.

Yyteriä markkinoitiin vuonna 2021 Salaa rakas -kampanjan avulla. Valokuvanäyttely oli esillä niin Helsingissä kuin Porissa kesän 2021 aikana. Lisäksi näyttely oli nähtävissä myös visityyteri.fi -sivuilla. Näyttelyn rinnalla toteutettiin digitaalisissa kanavissa sekä sosiaalisessa mediassa kampanjointia Salaa rakas -teemalla. Vuoden 2021 Yyterin markkinointi tavoitti noin 2 miljoonaa silmäparia.

Yyterin kävijämäärissä tehtiin vuoden 2021 osalta uusia ennätyksiä, kun koko vuoden kävijämääräksi laskettiin yli 386 000 kävijää. Kesäsesongin huippuviikolla (28) laskettiin Yyterissä olleen huikeat 52 000 kävijää. Luvut perustuvat neljään Yyterissä käytössä olevaan laskuriporttiin.

Lähiöiden kehittäminen

Suomen suurimpien kaupunkien lähiöiden kehittämistä jatkettiin hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2021. Lähiöohjelmassa ovat mukana kulttuuriyksikön alaisuudessa Itä-Porin lähiöhanke Kulttuuriviritin sekä Pihlavan lähiöhanke Viherpolku. Lähiöohjelman tavoitteena on asuinalueiden kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen myönteinen kehitys, joka tuottaa asukkaille hyvinvointia ja alueille elinvoimaa. Poikkihallinnollisilla toimilla voidaan ehkäistä asuinalueiden eriytymistä, lisätä asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta, edistää asuinalueiden elinvoimaisuutta sekä turvata palveluiden ja asumisen hyvä taso. Lähiöohjelmaa koordinoivat yhteistyössä useat ministeriöt ja Ara.

3.2. Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Ohjelmat ja hankkeet

Pori on mukana Unicefin Lapsiystävällinen kuntamalli -työssä. Unicefin tunnuksia on Porille myönnetty kaksi kertaa, joten kehittämistyö on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Malli on rakentunut Lapsen oikeuksien sopimukseen. Sopimuksen yleisperiaatteina ovat osallisuus, lapsen etu, yhdenvertaisuus, oikeus elämään ja kehittymiseen. Näiden yleisperiaatteiden pohjalta vuonna 2021 kirjattiin toimintasuunnitelma, joka sisältää rakenteellisia toimenpiteitä, joilla toteutuessaan on merkittäviä vaikutuksia porilaisten lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Porin kaupunki osallistui valtionvarainministeriön rahoittamaan Lapsiperheiden edistynyt analytiikka (LEA) -hankkeeseen 2020 – 2021. Hankkeessa luotiin toimintamalli, jonka avulla osallistuneet kaupungit saivat käyttöönsä valtakunnallisia rekisterilähteitä. Näitä yhdistämällä luotiin edistyneellä analytiikalla Porin lapsiperheiden hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tilannekuva postinumeroalueittain ja palvelualueittain. Tieto toimii vuoden 2022 aikana pohjamateriaalina luotaessa lapsiperheiden hyvinvoinnin kokonaisvaltaista tilannekuvaa.

Liikkuminen

Perinteisesti Karhuhallissa lapsiperheitä liikkumaan koonnut Lasten liikuntamaa -tapahtuma järjestettiin vuoden 2021 syksyllä ulkona ja luonnossa. Liikuntamaa on vuosien aikana muodostunut tärkeäksi kohtaamis- ja liikuntatapahtumaksi porilaisille lapsiperheille ja tukee osaltaan heidän hyvinvointiaan. Yli vuoden mittaisen tauon jälkeen alueittain vaihtuva liikuntakokonaisuus keräsi paljon osallistujia ja kiitosta. Tapahtuman uudelleenorganisointi pandemian keskellä koettiin osallistujien mielestä merkitykselliseksi sekä liikunnan että yhteisöllisyyden näkökulmasta.

Riittävän liikunnan tukeminen huomioidaan lasten ja nuorten peruspalveluiden osalta varhaiskasvatuksessa ja koulussa, mutta tämän lisäksi tulisi liikkumista olla myös vapaa-aikana arkielämässä. Liikuntapalvelut tukevat varhaiskasvatuksen ja koulun toimintaa mm. Liikkuva varhaiskasvatus ja Liikkuva koulu -toiminnalla. Liikuntapalveluilla on myös iso rooli vapaa-ajan liikuntaan aktivoimisessa ja tukemisessa, kuten mm. liikuntapaikat, ohjattu toiminta, erilaiset kampanjat ja välinevuokraus. Esimerkiksi perheliikunnan tukemiseksi järjestettiin syksyllä 2021 Ulkoliikuntamaa -tapahtumia yhteensä 8 eri puolilla kaupunkia, jotka keräsivät osallistujia n. 700. Ulkoliikuntamaa -tapahtumilla korvattiin rajoitusten vuoksi peruttuja Karhuhallin Lasten Liikuntamaa -tapahtumia.

Kulttuuri

Kulttuuriyksikön sekä liikunta- ja nuorisoyksikön yhteistyönä toteutettava Harrastamisen Suomen malli -hanke, Porin Harrastushybridi, järjesti maksuttomia harrastamisen mahdollisuuksia porilaisille koululaisille koulupäivän yhteyteen. Porin Harrastushybridi tuotti lapsille ja nuorille tasa-arvoisen väylän kehittää itseään liikunnan, taiteen ja kulttuurin parissa sekä löytää oman paikkansa harrastuskentässä perheiden sosiaalisesta asemasta tai asuinpaikasta riippumatta. Toiminta vastaa valtakunnallisiin tavoitteisiin siitä, että kaikilla lapsilla ja nuorilla olisi vähintään yksi mieleinen harrastus.

Pandemiarajoitukset ja poikkeusolot vaikeuttivat lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua taide- ja kulttuuriharrastuksiin. Taidetoiminnan vienti koulu- ja päiväkotiympäristöön oli myös rajallista. Jotkut lapset ja nuoret lopettivat taideharrastuksensa. Lastenkulttuurikeskus Kruunupäässä vuorovaikutteisuuteen ja elämyksellisyyteen pyrittiin myös etäyhteyksin, esimerkiksi Vauvojen värikylpyjä järjestettiin etätoteutuksena silloin, kun yhteen kokoontuminen ei ollut mahdollista. Rajoitusten salliessa kohtaamiset ja taidetoiminta

olivat monelle voimaannuttava henkireikä. Lastenkulttuurikeskus Kruunupään ja perusturvan Kultane-taideneuvolayhteistyö, jossa yhdistyvät taide ja neuvolatoiminta, lisäsi porilaisten vauvaperheiden hyvinvointia ja tavoitti valtaosan ensimmäistä lastaan odottavista porilaisista perheistä.

3.2.1. Alle kouluikäiset

Porissa syntyvyys on nyt nousussa. Vuonna 2019 syntyi 573 lasta, 2020 syntyi 611 lasta ja 2021 syntyi 667 lasta.

THL toteutti 12.3.2020-12.1.2021 FinLapset –kyselytutkimuksen vauvaperheille (kohderyhmä 3-6 kk ikäisten vauvojen vanhemmat). Tutkimuksen mukaan porilaiset vanhemmat olivat tyytyväisiä elämäänsä, ja vastanneista jopa 35-40% oli erittäin tyytyväinen elämäänsä. Vastanneista vanhemmista 65-70 % kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön. 90% vastanneista vanhemmista kokee pystyvänsä vaikuttamaan elinympäristönsä asioihin. Yksinäisyyttä koki synnyttäneistä 8 % kun taas toisesta vanhemmista yksinäisyyttä koki vain 1 %. Masennusoireita vauvan odotusaikana esiintyi 20-25 %:lla vastanneista vanhemmista ja synnyttäneellä (noin 1 kk synnytyksen jälkeen) vanhemmalla masennusta esiintyi 15 %:lla vastanneista. Luvut vastasivat koko maan lukuja.

Uni- ja nukkumisongelmat korostuvat pienten lasten vanhemmilla, myös tämä näkyi FinLapset –tutkimuksessa. Vastanneista vanhemmista 44-60% ei nukkunut mielestään riittävästi ja 22-29%:lla vanhemmista oli uupumuksen oireita ja 25-29 % vastanneista vanhemmista oli sitä mieltä, että vauvan nukkumisessa on ongelmia. Positiivista oli se, että 88% vastanneista vanhemmista oli tyytyväisiä itseensä vanhempana. Neuvolatyössä tarjoamme lapsiperheille mahdollisuuden ”Perhepolku” -verkkokurssiin, jonka yhtenä tarkoituksena on vanhempien itsemyötätunnon vahvistaminen. Vastanneista vanhemmista 95-97 % kokee perheen arjen sujuneen hyvin vauvan syntymän jälkeen. Vain 4-6 % vastaajista vanhemmista oli käyttänyt koti- tai perhetyöpalveluja viimeisen 12 kuukauden aikana. Lapsiperheiden sosiaalityön palveluita viimeisen 12 kuukauden aikana vastaajista oli käyttänyt vain 3%. Kuitenkin 11% synnyttäneistä koki saavansa tukea liian vähän lapsen syntymän jälkeen, 12 % synnyttäjistä koki saavansa liian vähän tukea mielialaan lapsen syntymän jälkeen ja 14 – 15 % synnyttäneistä koki saavansa liian vähän tukea lapsen itkuisuuteen ja vauvan uniongelmiin. Vanhemman mielestä äitiysneuvolakäynnit toteutuivat asiakaslähtöisesti 60-66 %:n ja lastenneuvolakäynnit 50-59 %:n mielestä. Porilaisista vastanneista vanhemmista 54-55 % toivoi saavansa tulevaisuudessa lisää lapsia.

Edelleen lasten ja odottavien äitien haasteena on liikalihavuus, joka on koko maan ongelma. Varsinkin pienten poikien paino lähtee nousemaan noin 5 vuoden ikäisenä. Terveelliseen ravintoon ja iloa tuottavaan liikuntaan tuleekin panostaa kaikessa toiminnassa.

Lapsiperheet

Lapsiperheiden lisääntynyt tuen tarve näkyy mm. lastensuojeluilmoitusten määrässä, joka on kasvanut noin 30%:lla edellisestä vuodesta. Vuoden 2021 aikana tehtiin 3034 lastensuojeluilmoitusta. Perhesosiaalityössä tehtiin vuoden 2021 aikana 1298 palvelutarpeen arviota, mikä on 22% enemmän kuin vuonna 2020. Kasvatus- ja perheneuvonnassa asiakasmääriä ei voida tilastollisesti verrata, koska tilastointitapaan on tullut muutos kesken vuoden. Palvelulle on kuitenkin edelleen kova kysyntä ja odotusajat ensiajalle ovat pidentyneet jopa kuukausiin. Palveluun tulevien asiakkaiden asiat olivat aiempaa enemmän kriisiytyneitä. Myös pätevä henkilöstön rekrytoinnissa oli aiempaa enemmän haasteita, mikä myös vaikutti jonkin verran siihen, miten palvelutarpeeseen pystytään vastaamaan. Varhaiseen ennaltaehkäisevään tukeen on otettu

käyttöön Perhepolku -ohjelma. Lapsiperheiden harkinnanvaraisten toimeentulotukihakemuksien määrät ovat lisääntyneet koko pandemian ajan.

Lapsiperheiden palveluissa on aloittanut viisi uutta koulujen perhetyöntekijää. Koulujen perhetyöntekijöitä on yta-alueella yhteensä kahdeksan. Koulujen perhetyöntekijöiden tuki painottuu perheiden kotiin, mutta perhetyöntekijät työskentelevät myös koulussa yhdessä muun koulun henkilöstön kanssa lasten. Koulujen perhetyöntekijät kykenevät ottamaan nopeasti vastaan tukea tarvitsevia lapsia, nuoria ja perheitä heidän arkiympäristössään. Heillä on tarpeen vaatiessa myös hyvä linkki vankemman tuen piiriin (perhesosiaalityö, kasvatus- ja perheneuvonta).

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen valtakunnallinen tavoite on osallisuusasteen nosto. Laadukkaaseen varhaiskasvatukseen osallistuminen ja varhaiseen oppimiseen panostaminen tasaavat lasten perhetaustasta johtuvia eroja oppimisessa ja edesauttavat hyvinvoinnin lisääntymistä. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on ollut edellisinä vuosina valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti nousujohteinen, mutta vuonna 2021 osallisuusaste jäi alhaisemmaksi. Suurin vaikuttava tekijä tilanteeseen on varmastikin korona. Vuonna 2021 koronavirus vaikutti laajasti varhaiskasvatusikäisiin lapsiin. Osa vanhemmista lykkäsi tietoisesti lapsen varhaiskasvatukseen tuloa, jos tämä oli perhetilanteessa mahdollista. Koronan vaikutus näkyi myös lasten läsnäolopäivien määrissä edellisiin vuosiin verrattuna.

Kunnalliseen varhaiskasvatukseen osallistuneet ikäluokasta		
Vuosi	Alle 3 v.	Yli 3 v.
2018	31 %	86 %
2019	36 %	89 %
2020	38 %	90 %
2021	35 %	91 %

3.2.2. Peruskouluikäiset ja toisen asteen opiskelijat

Kouluterveyskyselyyn ovat vastanneet perusopetuksen 4.-5-luokkalaiset ja 8.–9. -luokkalaiset sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Tiedonkeruu toteutettiin 1.3.–28.5. 2021, joten koko tiedonkeruun ajan maassa oli poikkeustila koronapandemian takia. Raportissa on joiltain osin kerrottu tuloksista käyttämällä 4.–5. -luokkalaisten tuloksista mainintaa alakoululaiset ja 8.–9. -luokkalaisten osalta mainintaa yläkoululaiset. Tuloksia on ilmoitettu lyhenteillä AK=alakoulu, YK=yläkoulu, L=lukio ja AO= ammatillinen oppilaitos. Tuloksia ja ajankohtaista tilannetta on käyty läpi myös kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmässä.

Kouluterveystutkimusten tulosten pohjalta iso osa lapsista ja nuorista kertoi olevansa tyytyväisiä elämäänsä. Verrattuna vuoden 2019 tuloksiin tyytyväisyys elämään on kuitenkin vähentynyt. Perusopetuksen 4. ja 5. luokkaa käyvistä lapsista valtaosa (pojista 90% ja tytöistä 80%) oli tyytyväisiä elämäänsä keväällä 2021. Yhtä tyytyväisiä elämäänsä olivat 8. ja 9. luokalla opiskelevat pojat (82%). Sen sijaan saman ikäisistä tytöistä vain 60 % oli tyytyväisiä elämäänsä. Myös ammatillista ja lukiota käyvät pojat (79-80 %) kertoivat olevansa tyytöjä (60–66 %) tyytyväisempiä elämäänsä.

Vuoden 2021 Kouluterveyskyselyssä oli muutama kysymys koronapandemian koetuista vaikutuksista. Yksi kysymyksistä käsitteli koronapandemian rajoittamistoimien vaikutuksia sosiaalisiin suhteisiin. Puolet alakoulun vastaajista, 41% yläkoulun vastaajista, 49% lukiolaisista ja 37% ammatillisen koulutuksen

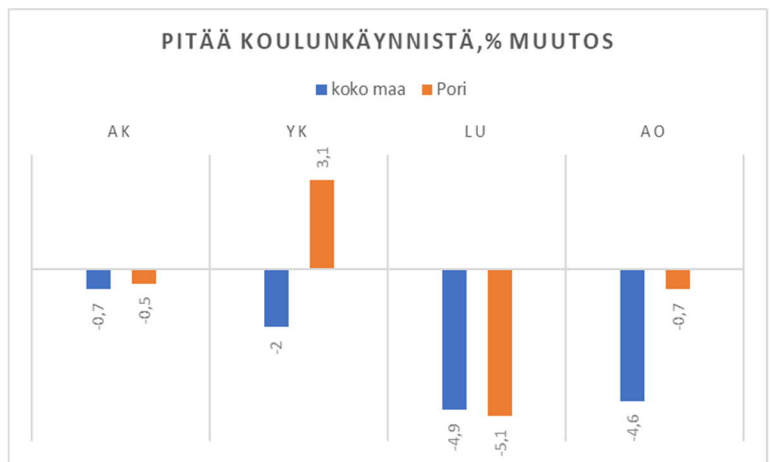
opiskelijoista kokee, että yhteydenpito isovanhempiin vähentyi koronapandemian aikana. Yli kolmannes lukiolaisista ja yli neljännes perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen opiskelijoista kokee, että yhteydenpito kavereihin vähentyi. Noin 11-18% kokee perheen sisäisten erimielisyyksien ja ristiriitojen lisääntyneen koronapandemian rajoittamistoimien seurauksena. Peruskoululaisista 83%, lukiolaisista noin 60% ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista noin 75% koki saaneensa tukea ja apua oppimiseen sekä koulunkäyntiin etäopetuksen aikana. Koronapandemia saattaa olla osaltaan selittävänä tekijänä myös joissain muissakin kouluterveyskyselyn tuloksissa.

Vuoteen 2019 verrattuna pienempi osuus nuorista kertoi, että heillä oli hyvä keskusteluyhteys vanhempiensa kanssa. Peruskouluikäiset pojat kokivat keskusteluyhteyden parantuneen mutta kaikkien muiden osalta tulos oli huonontunut. Alakouluikäiset (62 %) kokivat keskusteluyhteyden vanhempien kanssa hyväksi nuoria (38–44 %) yleisemmin. **Peruskoululaisten osalta Porin tulos oli 2% parempi koko maan tulokseen verrattuna.** Alakoulun vastaajista 87 % kokee, että vanhemmat tukevat ja kannustavat usein. Niiden nuorten osuus, jotka kokevat perheen taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi, on pysynyt samassa lukuun ottamatta lukiolaisia, joiden osalta se on vähentynyt 3 prosenttiyksikköä edellisestä tuloksesta (yläkoulu 27%, lukio 31% ja ammatillinen 38%).

Koulunkäynti

Suurin osa lapsista ja nuorista pitää koulunkäynnistä. Yläkouluikäisistä porilaisista yhä useampia kertoo pitävänsä koulunkäynnistä, ja Porin peruskoululaisten osalta tulokset ovat paremmat koko maan tulokseen verrattuna (Pori AK 82 % ja YK 64 %, koko maa AK 77 % ja YK 58 %). Luokka- ja oppilaitosyhteisöön liittyvät tulokset ovat parantuneet. Suurin osa kokee, että luokassa on hyvä työrauha ja ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä. Opettajien kiinnostus oppilaiden kuulumisista on lisääntynyt ja kokemus opettajilta saadusta välittävästä ja oikeudenmukaisesta kohtelusta on yleistynyt edelleen.

Kun tarkastellaan koulunkäynnistä pitämisen kehitystä verrattuna vuoden 2019 tuloksiin, voidaan todeta, että alakouluikäisten ja ammattiopintoja suorittavien porilaisten osalta on tilanne pysynyt samana. **Esiin nousee porilaisten yläkoululaisten koulunkäynnistä pitämisen lisääntyminen, joka poikkeaa selvästi koko maan tuloksen kehityksestä.** Ammattiopintoja suorittavien tuloksen heikkenemisen muutos on vähäinen (0,7 %) verrattuna koko maan keskiarvoon. Porilaisten lukiolaisten koulunkäynnistä pitämisen kehitys on negatiivinen ja yhden mukainen koko maan tuloksen kanssa.

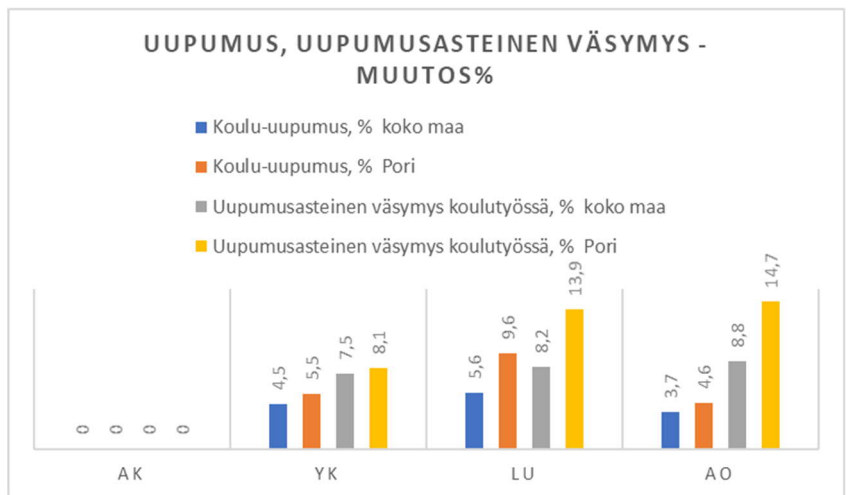

Kouluinnostuksesta kysyttiin ensimmäistä kertaa ja **Porissa kouluinnostusta koettiin enemmän koko maan tulokseen verrattuna.** Luokka ja oppilaitosyhteisöön liittyvissä tulokset ovat myös parantuneet. Suurin osa kokee, että luokassa on hyvä työrauha ja ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä. **Opettajien kiinnostus oppilaiden kuulumisista on lisääntynyt ja kokemus opettajilta saadusta välittävästä ja oikeudenmukaisesta kohtelusta on yleistynyt edelleen.** Pandemiatilanteesta huolimatta Porissa osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia koulussa koskevat tulokset ovat perusasteella pysyneet samoissa lukemissa, lukiossa huonontuneet ja ammatillisessa opetuksessa parantuneet.

Alakoululaisilla vaikeudet koulunkäynnissä ovat vähäisiä. Yläkouluikäisillä vaikeuksia esiintyy enemmän, mutta osuus pysyy vuosittain hyvin **samalla tasolla.** Suullinen esiintyminen ja tunnilla vastaaminen on tullut useammalle vaikeaksi. Oppimistaitoihin liittyvät vaikeudet ovat lisääntyneet kaikilla ja toisella asteella vaikeudet ovat lisääntyneet muiltakin osin. Opiskelussa käytettävien laitteiden käyttöön liittyvät vaikeudet ovat vähentyneet.

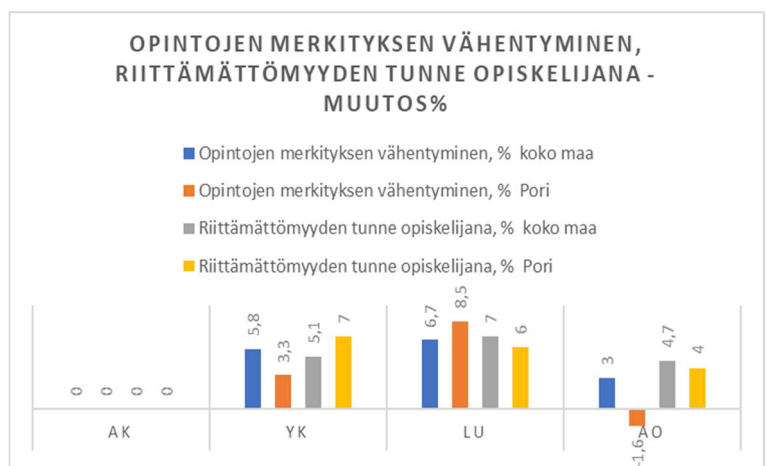
Koulunkäyntiin liittyvä uupumus ja riittämättömyyden tunne on lisääntynyt. Kouluterveystutkimuksen koulu-uupumuksen indikaattori perustuu koulu-uupumuksen mittaamiseen kehitettyyn School Burnout Inventory (SBI-10) –kyselylomakkeeseen. **Porilaisten vastaajien uupumus ja uupumusasteinen väsymys kasvavat nopeammin verrattuna koko maan tulokseen.**

Koulu-uupumista kokee 13 % alakoululaisista, 19 % yläkoululaisista, 22% lukiolaisista sekä noin 14 % ammattikoululaisista. **Uupumusasteisen väsymyksen kokemus on koulu-uupumista vielä 10 % - 17 % yleisempää.** Uupumusasteinen väsymys koulutyössä on kasvanut porilaisilla lukio-opiskelijoilla 13,9 % ja ammattiopintoja suorittavilla 14,7 % vuoden 2019 kyselyyn verrattuna.

Kokemus opintojen merkityksen vähenemisestä sekä kokemus riittämättömyydestä opiskelijana voimistuvat. Tarkasteltaessa muutosta edellisen kyselyn tuloksiin, kokemus opintojen merkityksen vähenemisestä voimistuu vähemmän porilaisilla yläkoululaisilla verrattuna koko maahan. Ammattikoululaisten tilanne poikkeaa muista, sillä opintojen merkityksellisyys on vahvistunut 1,6%. Lukiolaisten kokemus opintojen merkityksellisyydestä on muuttunut eniten kielteiseen suuntaan.

Riittämättömyyden tunne opiskelijana on lisääntynyt yläkouluikäisillä 7%, lukiolaisilla 6% ja ammatillisen opiskelijoilla 4%. Tarkasteltaessa kehitystä koko maan tuloksen kehitykseen, on isoin ero yläkoululaisten vastausten negatiivisessa muutoksessa n. 2 % suurempi kuin koko maassa.

Kouluterveyskyselyyn vuoden 2019 ja 2021 koulunkäynnistä pitämistä ja koulu-uupumusta koskevat tulokset kokonaisuutena.

Koulunkäynnistä pitäminen ja koulu-uupumus		Perusaste 4.-5lk		Perusaste 8.-9.lk		Lukio 1. ja 2.		AO. 1.-2.lk	
		2019	2021	2019	2021	2019	2021	2019	2021
Pitää koulunkäynnistä, %	Koko maa	77,9	77,2	60,0	58,0	70,8	65,9	81,5	76,9
	Pori	82,8	82,3	61,2	64,3	70,9	65,8	82,0	74,2
Koulu-uupumus, %	Koko maa		13,7	15,8	20,3	15,5	21,1	7,8	11,5
	Pori		13	13,6	19,1	12,5	22,1	9,1	13,7
Uupumusasteinen väsymys koulutyössä, %	Koko maa			26,7	34,2	30,2	38,4	13,1	21,9
	Pori			25,0	33,1	23,8	37,7	12,3	27,0
Opintojen merkityksen vähentyminen, %	Koko maa			21,2	27,0	17,0	23,7	12,1	15,1
	Pori			20,9	24,2	14,2	22,7	14,4	12,8
Riittämättömyyden tunne opiskelijana, %	Koko maa			20,6	25,7	24,3	31,1	11,8	16,5
	Pori			17,9	24,9	24,3	30,3	13,8	17,8
Kokee kouluinnostusta, %	Koko maa		45,7		21,6		33,3		38,2
	Pori		51,5		27,1		33,6		40,3

Kouluissa tuetaan hyvinvointia monin tavoin. Arjen kohtaaminen ja oikea-aikaisen tuen saaminen on tärkeää. Osaamisen vahvistamista sekä toimintakulttuurin ja konsultoivan työn kehittämistä on jatkettu muun muassa erillisen hankerahoituksen avulla. Porissa toimii kaksi konsultoivaa erityisopettajaa, jotka tukevat ja ohjaavat opettajia oppimisen tuen järjestämiseen liittyvissä asioissa. Kaikki perusopetuksen opettajat ovat myös suorittaneet kolmiportaiseen tukeen liittyvän koulutuksen lukuvuoden 2021-2022 aikana. Vuoden 2021 aikana käynnistettiin myös useita muita oppilaiden hyvinvoinnin ja koulunkäynnin tuen järjestämiseen liittyviä hankkeita, kuten Sitouttava kouluyhteistyö-, Sairaalakoulu- ja TOP (Tuki oikeasta paikasta -hanke). Näiden hankkeiden myötä on meneillään monenlaista kehittämistä, kuten mm. lastensuojelun ja koulun yhteistyö, moniammatillista systeemistä työskentelyä, koulutukihenkilötyöskentelyn pilotointia ja sairaalakoulun konsultoivan työn kehittämistä. Perusopetuksen oppilaanohjaus on muuttunut vuoden 2021 aikana tukea tarvitsevan oppilaan osalta siten, että hänellä on oikeus saada tehostettua henkilökohtaista ohjausta hakiessaan perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin. Tehostettua ohjausta on kehitetty oppilaanohjauksen kehittämishankkeessa ja myös tiiviissä yhteistyössä oppivelvollisuuskoordinaattorin kanssa. Myös muita hankerahoituksia oli aiempien vuosien tavoin paljon käytössä.

Poissaoloihin puuttumiseksi ja niiden vähentämiseksi kouluilla on otettu käyttöön yhtenäinen poissaolon portaat -toimintamalli, joka yhtenäistää sekä poissaolojen kirjaamista että erityisesti niihin puuttumista. Hyvinvointia lisättiin myös tehostamalla kiusaamiseen puuttumista ja yläkoulujen luokanohjausta. Muutamassa koulussa on myös edistetty oppilaiden tunnetaitoja ja kiinnitetty huomiota positiivisen palautteen antamiseen oppilaille.

Syksyllä 2021 tuli voimaan laki pidennetystä oppivelvollisuudesta, jonka myötä kaikille perusopetuksen päättäneille tulee löytyä jatko-opintopaikka.

Kiusaaminen, häirintä ja väkivalta

Porissa kiusaamisesta kerrotaan enemmän koko maan tulokseen verrattuna. Perusopetuksen osalta 55% kertoo kiusaamisen vähentyneen tai loppuneen kertomisen jälkeen. 30% kertoo jatkuneen tai pahentuneen (enemmän pojilla). Tytöt kokevat poikia enemmän syrjivää kiusaamista (yläkouluikaisista tytöistä 39% ja pojista 27%). **Alakoululaisista 8% ja yläkoululaisista 7% kokee tulevansa kiusatuksi**

viikoittain (L 1% ja AO 4%). Määrä on alakoulun tyttöjen osalta kasvanut 2 prosenttiyksikköä (sama AO poikien osalta) sekä yläkoulun poikien osalta 1 prosenttiyksikön. Viikoittaiseen kiusaamiseen osallistuu 3% perusopetuksen vastaajista (AO 2% ja L 0,2%). **Suurin osa lapsista ja nuorista ei osallistu kiusaamiseen.**

Häirintään ja väkivaltaan liittyvät kokemukset ovat lisääntyneet. Alakoulun vastaajista 14% on kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana ja 35% kertoo kokemastaan henkisestä tai fyysisestä väkivallasta aikuisille. **Porilaiset yläkoululaiset ja ammatillisen opiskelijat kokevat fyysistä uhkaa enemmän koko maan tulokseen verrattuna** (Pori 19% koko maa noin 16%). Lukiolaisten osuus on Porin ja koko maan osalta sama 10%.

Häiritsevä seksuaalinen ehdottelu ja ahdistelu on selvästi lisääntynyt ja Porin luvut ovat korkeammat kuin koko maan arvot. Eniten häirintää koetaan puhelimesta, internetissä tai julkisessa tilassa. Kokemus seksuaalisesta väkivallasta on lisääntynyt kaikkien kouluasteiden tyttöjen osalta sekä ammatillisen oppilaitoksen pojilla, lukion poikien osalta se on vähentynyt.

Myös kokemus vanhempien tai muiden huoltaja-asemassa olevien aikuisten väkivallasta on lisääntynyt. Kokemus henkisestä väkivallasta vanhempien tai muiden huoltaja-asemassa olevien aikuisten taholta oli yläkoululaisista 31%:lla, lukiolaisista 35%:lla ja ammatillisen opiskelijoista 29%:lla. Kokemus fyysisestä väkivallasta oli yläkoululaisista 13%:lla, lukiolaisista 10%:lla ja ammatillisen opiskelijoista 7%:lla.

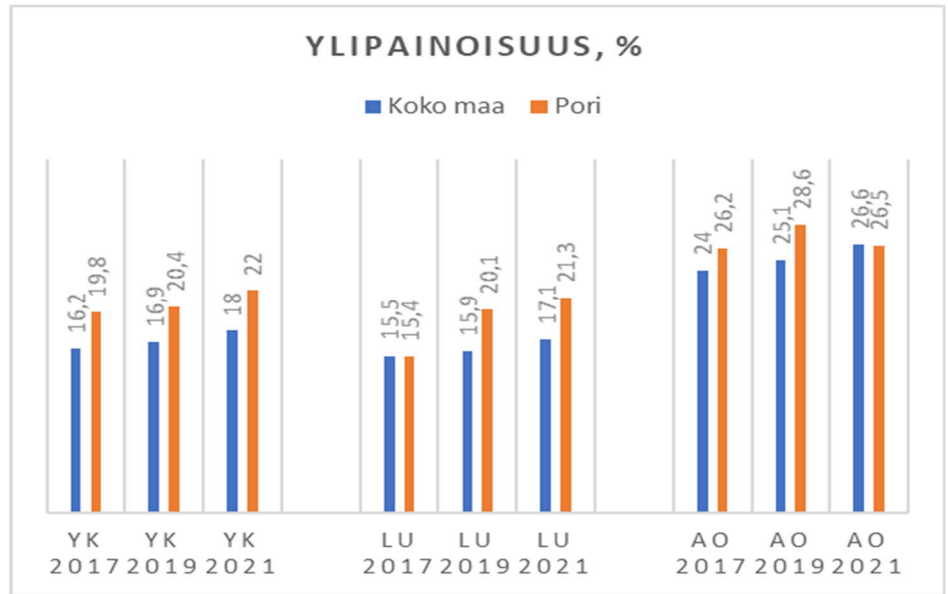
Porin poliisiasemalla toimivassa Ankkuritiimissä käsiteltiin vuonna 2021 moniammatillisesti 271 alaikäisen nuoren asiaa. Näiden asiakkuuksien syynä oli varhainen puuttuminen rikolliseen käyttäytymiseen. Asiakkaista oli porilaisia nuoria 227. Näistä asiakkaista oli tyttöjä noin 30 %. Edellä mainittujen asiakkuuksien lisäksi ankkuritiimissä käsiteltiin useita rikosten asianomistajien tapauksia. Toimintavuoden aikana nuorten osalta kolme yleisintä rikostyyppiä olivat näpistysrikokset, pahoinpitelyrikokset ja vahingontekorikokset. Etenkin pahoinpitelyrikosten määrä on ollut alueella kasvussa.

Vuonna 2021 Ankkuri-tiimissä käsiteltiin 21 valikoitua lähisuhdeväkivaltatapausta. Ankkuritiimissä keskitytään hoitamaan etenkin niiden lapsiperheiden lähisuhdeväkivaltatapauksia, joissa tiimin moniammatillisella työllä nähdään vaikuttamismahdollisuuksia. Vuonna 2020 vastaava luku oli 26. Vuoden 2021 lähisuhdeväkivaltatapauksista oli porilaisia 15.

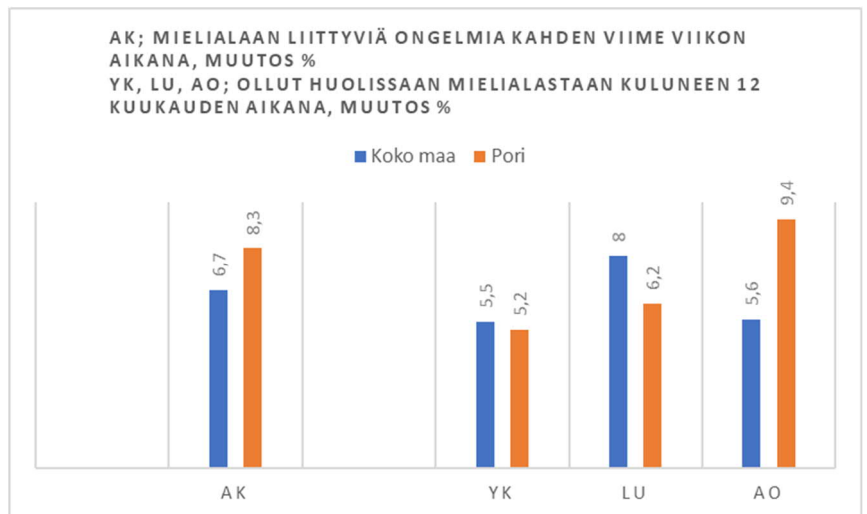
Terveys

Alakoulun vastaajista 89 % ja yläkoulun vastaajista 75 % kokee terveydentilansa melko tai erittäin hyväksi. Alakouluikäisillä keskinkertaiseksi tai huonoksi terveytensä kokevien määrä on kuitenkin noussut. Tämä kehitys koskee sekä tyttöjä että poikia. Yläkoulun pojilla kokemus terveydentilasta on pysynyt lähes samana ja ammatillisen koulutuksen poikien osalta muutos on parempaan. Yläkoulun ja toisen asteen tytöillä keksinkertainen tai huono koettu terveys on lisääntynyt 4–5 %. Lukion pojilla muutos huonompaan on suurin (lisääntynyt 12 %) edelliseen tulokseen verrattuna.

Ylipainoisuus on lisääntynyt ja koko maan keskiarvoon verrattuna porilaisten yläkoululaisten ja lukiolaisten ylipainoisuus on korkeampi. Kouluterveyskyselyyn tulosten mukaan **ylipainoisten osuus on lisääntynyt lukion tyttöjen osalta (2 %) ja yläkouluikäisten poikien osalta (5 %).** Ammatillisen koulutuksen pojilla ylipainoisten osuus on vähentynyt 3 % mutta ylipainoisia on kuitenkin yhä isompi osuus muihin vastaajiin verrattuna.

Mielialaan liittyvät ongelmat ovat selvästi lisääntyneet ja tytöillä vielä poikia enemmän. Alakoululaisten osalta vähintään lievää ahdistusoireilua oli tytöistä 30%:lla ja pojista 19%:lla. Mielialaan liittyviä ongelmia viimeisen kahden viikon aikana oli kokenut tytöistä 26% (lisääntynyt 11%) ja pojista 21% (lisääntynyt 6%). Oheinen graafi kuvaa kyselyjen 2019 ja 2021 muutosta. Kuvan tuloksissa on tyttöjen ja poikien tulokset yhdessä. Tarkasteltaessa kuitenkin tyttöjen ja poikien tulosten eroa, **yläkoulun ja toisen asteen tytöistä on yli puolet ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana. Lukion tyttöjen vastaajista jopa 62 %.** Yläkouluikäisistä pojista mielialastaan oli kokenut huolta 17 %, lukiolaisista 30 % ja ammattikoululaisista 21%

Perusasteen ja ammatillisen opiskelijoiden osalta kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokee yläkoulun ja ammatillisen koulutuksen tytöistä 30% ja lukion tytöistä 25%. Yläkoulun ja lukion pojista vastaavasti kokee 7% ja ammatillisen koulutuksen pojista 10%. Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu on lisääntynyt erityisesti tytöillä. Kyselyyn vastanneista tytöistä masennusoireilua on ollut yläkoululaisista 32%:lla, Lukiolaisista 24%:lla ja ammatillisessa koulutuksessa olevista 35%:lla. Pojista masennusoireilua oli kokenut 13%.

Sosiaalinen ahdistuneisuus ja riski syömishäiriöille on tytöillä poikia suurempi. Useammalla tytöllä on myös matala itsetunnon taso verrattuna poikiin (Tytöt: AK 17%, YK 31%, L 23%, AO 25% Pojat: AK 7%, YK 10%, L 11%, AO 12%).

Apua mielialaan liittyviin asioihin on vastausten perusteella eniten saatu ystäviltä ja muilta läheisiltä. Toiseksi eniten apua on saatu koulun aikuisilta tai vanhemmilta. Koulun ulkopuolelta saatua apua vastattiin saaneen vähiten, mutta se on lisääntynyt perusopetuksen ja lukion vastaajien osalta, toisaalta se on vähentynyt ammatillisen oppilaitosten vastaajien osalta.

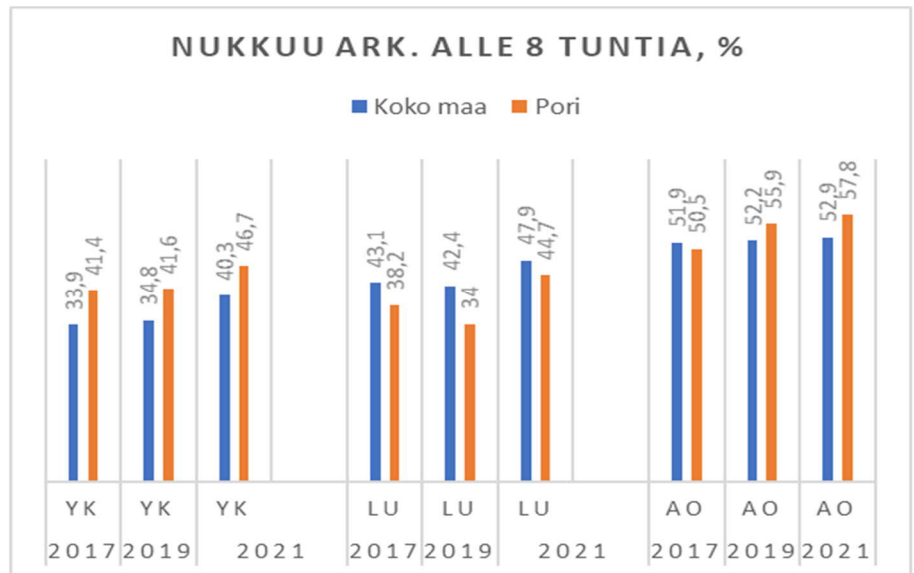
Koetun terveyden ja mielenterveyden osalta porilaisten opiskelijoiden tulosten kehitys on samansuuntaista valtakunnallisiin keskiarvoihin verrattuna. 2021 vuoden kyselyn prosenttiosuuksia verratessa maan keskiarvojen kanssa ovat kuitenkin porilaisten toisen asteen opiskelijoiden lukemat suurempia lukuun ottamatta lukiolaisten ahdistus- ja masennusoireiluun liittyviä maan keskiarvoja, jotka ovat vielä Porin lukujakin isommat.

Koronan aikana nuorten avun tarve ja myös avun hakeminen ovat selvästi kasvaneet, mikä näkyi esimerkiksi Nuorten vastaanoton käyntien ja asiakasmäärien lisääntymisenä vuodesta 2020. Tilanteet ovat myös vaikeutuneet, nuorisopsykiatrialla on havaittu muun muassa selvästi lisääntynyt vaikeaan masennukseen liittyvä itsetuhoinen käyttäytyminen.

Elintavat

Kouluterveyskyselyn perusteella **on aihetta tuntea huolta porilaisten lasten ja nuorten elintavoista**. Elintapoja tarkastellessa tulee esiin, että **29 % alakoulun vastaajista ja 45 % yläkoulun vastaajista ei syö aamupalaa joka arkipäivä. Aamupalan syömättä jättäminen** on lisääntynyt perusopetuksen tyttöjen osalta ja vähentynyt alakoulun poikien osalta. Koululounaan syömättä jättävien osuus on pysynyt samassa yläkoululaisten osalta (34 %). Toisen asteen opiskelijoiden aamupalan ja koululounaan syöminen on parantunut mutta yhä liian moni jättää ruokailun.

Liian vähän nukkuvien määrä on jälleen lisääntynyt. Yläkoulun vastaajista 47 %, lukiolaisista 45% ja ammatillisen opiskelijoista 58% nukkuu arkisin alle 8 tuntia. Alakoulun vastaajista 11% kokee nukkuvansa liian vähän.

Hampaiden harjaus on lisääntynyt kaikkien kouluasteiden poikien sekä perusopetuksen tyttöjen osalta. Lukion tyttöjen tulos on pysynyt samassa ja ammatillisen tyttöjen tulos on huonontunut 5%. Pojat harjaavat yhä hampaitaan tyttöjä vähemmän. Harvemmin kuin kahdesti päivässä hampaansa harjaa alakoululaisista 31%, yläkoululaisista 39%, lukiolaisista 30% ja ammatillisen opiskelijoista 52%.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on perusopetuksen ja lukiolaisten osalta lisääntynyt (AK40%, YK22% ja L18%). Osuudessa on enemmän poikia kuin tyttöjä. Ammatillisen osalta vähintään tunnin päivässä

liikkuvien poikien tulos on pysynyt samassa (17%) ja tyttöjen vähentynyt, ollen nyt vain 9%. Hengästyttävän liikkumisen osuus on perusopetuksen ja lukiolaisten osalta lisääntynyt mutta ammatillisen opiskelijoista hengästyttävää liikuntaa harrastaa yhä harvempi.

Kouluilla on jatkettu Liikkuva koulu -toimintaa ja liikunnan lisäämiseksi kouluissa on mm. muutettu koulupäivän rakenteita järjestäen pitkät välitunnit. 97% kouluista kuuluu Liikkuva koulu -verkostoon. Osana Liikkuva koulu toimintaa järjestetään lajitutustumisia teemalla – Liikuntapolku. Tämä kattaa kaikki perusasteen oppilaat 1-9 -luokilta. Osallistujamäärä on noin 8000. Liikuntapolun sisältö vaihtelee ikäluokkien mukaan, sisältäen lajitutustumisia tai lajitapahtumia (1 tapahtuma / ikäluokka). Koulujen kilpailu- ja turnaustoiminta on myös osa Liikkuvaa koulua. Kilpailutoimintaan osallistuu vuosittain n. 4000 oppilasta.

Vaikka kouluterveyskyselyn tulokset liikkumisen osalta ovat pääosin menossa oikeaan suuntaan, ei liikkuminen kuitenkaan ole riittävää. Perusopetuksessa tehtävien Move- mittaustulosten perusteella kouluikäisten fyysinen toimintakyky on huolestuttavalla tasolla. Move! on 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka tarkoituksena on paitsi mitata oppilaiden fyysisiä ominaisuuksia, mutta myös kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Mittauksissa selvitetään oppilaiden kestävyyttä, voimaa, nopeutta, liikkuvuutta sekä motorisia perustaitoja ja havaintomotorisia taitoja. Näitä tarvitaan arjessa esimerkiksi koulumatkan kävelyyn tai pyöräilyyn, koulu- ja harrastusvälineiden nostamiseen ja kantamiseen, portaiden nousemiseen sekä liikkumiseen erilaisilla alustoilla.

Porilaisten 5. ja 8. luokkalaisten nuorten fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos oli valtakunnallisia tuloksia heikompia. Suurella osalla porilaisista nuorista voi olla vaikeuksia selviytyä väsymättä arjen toiminnoista. Erityisesti 5. luokkalaisten porilaisten lasten tulos oli selkeästi valtakunnallista tasoa heikompi. 5. luokkalaisista tytöistä 44% ja pojista 50% liikkuu niin vähän, että heidän fyysinen toimintakykynsä on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Valtakunnallisesti samat lukemat olivat pojista 39% ja tytöistä 36%.

Kokonaistuloksia verratessa porilaisten 8.luokkalaisten tulokset ovat lähempänä valtakunnallista tasoa, vaikkakin myös heikommat. 8.luokkalaisista pojista ja tytöistä 47% on kuntotasolla, jolla heidän fyysinen toimintakykynsä on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavaa tai haittaavaa. Valtakunnallisesti sama lukema oli 41%.

Tupakka ja päihteet

Tupakkatuotteiden käyttö on vähentynyt kaikkien kouluasteiden osalta ja yläkouluikäisten osalta myös nuuskankäyttö on vähentynyt, ollen nyt 4% (2019 7%). **Nuuskaa päivittäin käyttävien määrä on lukiossa pysynyt samassa, mutta ammatillisissa oppilaitoksissa käyttäjien määrä on lisääntynyt.**

Nuorten raittius on lisääntynyt (YK 64%, L 38% ja AO 33%). Tosi humalaan itsensä kerran kuukaudessa juovien nuorten määrä on kokonaisuudessaan vähentynyt ja ero koko maan keskiarvoon on muuttunut niin, että porilaisista nuorista harvempi juo itsensä tosi humalaan vähintään kerran kuukaudessa. Alaikäisten alkoholin käyttöön liittyviä ammattilaisten käymiä varhaisen vaiheen Valomerkki-keskusteluja nuoren ja vanhempien kanssa käytiin 73, mikä oli 11 vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Satakunnan yhteinen **Älä välitä alkoholia -kampanja** toteutettiin vuonna 2021 sosiaalisen median kanavilla. Kampanjalla muistutettiin täysi-ikäisiä, ettei alkoholia välitettäisi alaikäisille. Videoita julkaistiin Porin

ehkäisevän päihdetyön Instagram-, TikTok-, Facebook- ja Snapchat- sovelluksissa. Sosiaalisen median hyödyntäminen on jatkuvasti lisääntynyt.

Kouluterveyskyselyn mukaan kriittisyys toisten päihteiden käyttöön on lisääntynyt. Nyt tulokset ovat joko samoissa tai hieman parempia koko maan tulokseen verrattuna. **Huolestuttavaa kuitenkin on päihdekasvatustunneilla esiin tullut alakouluikäisten lasten kasvanut kiinnostus päihteisiin ja päihteiden käyttöön liittyviin asioihin.**

Kannabiskokeilut ovat pysyneet lähes samoissa lukemissa. Yläkoululaisista ja lukiolaisista 6 % on kokeillut vähintään kaksi kertaa ja ammatillisen opiskelijoista 15%. **Moni kokee yhä, että omalta paikkakunnalta on helppo hankkia huumeita** (YK 46%, L57% ja AO 62%).

Harrastus ja vapaa-aika

Vaikka ohjatun liikunnan harrastaminen on pandemian aikana vähentynyt, on harrastaminen koronasta huolimatta säilynyt. Lähes kaikki harrastavat jotakin vähintään kuukausittain ja lähes yhtä moni vähintään viikoittain. Liikunnan omatoiminen harrastaminen on perusasteella lisääntynyt ja toisella asteella pysynyt samassa. Taiteen ja kulttuurin omatoiminen harrastaminen on lisääntynyt. Toisen asteen opiskelijat kokevat aiempaa enemmän, ettei asuinalueella ole tarpeeksi oleskelutiloja nuorille. Noin 21% kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana. Porilaisten tulos on tämän kysymyksen kohdalla koko maan vertailulukua alempi. Porissa käytössä olevalla nuorisopassi-mallilla on todennäköisesti myönteistä vaikuttavuutta tässä asiassa.

Porilaisen nuorison harrastamisen lisäämiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen suunniteltujen nuorisopassien suosio on säilynyt vakaana. Nuorisopasseilla 7.-, 8.- ja 9.-luokkalaiset voivat osallistua maksutta erilaisiin vapaa-ajan toimintoihin ja harrastuksiin. Lisäksi 5.- ja 6.-luokkalaiset pääsevät passeilla uimaan maksutta. Passien sisältöä kehitetään jatkuvasti myös alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta lapsia ja nuoria kuullen.

Vuoden 2021 lopussa nuorisopassien käyttöaste oli 79 prosenttia. Alkuvuoden 2021 koronarajoitusten vuoksi koko vuonna käytettyjen etujen määrä pieneni kuudenneksella verrattuna edelliseen vuoteen siten, että vuonna 2021 etuja käytettiin kaikkiaan 11512 kertaa. Koronarajoitusten väistyttyä syyskuudella 2021 etuja käytettiin jopa edellistä syksyä enemmän.

Alueellista saavutettavuutta lisättiin tarjoamalla Meri-Porin ja Noormarkun yhtenäiskoulujen 7.-9.-luokkien oppilaille kaksi lisämatkaa Porin linjoille syyskuusta 2021 alkaen. Kaikilla yläkoululaisilla passeissa on neljä matkaa käytettävissä lukuvuoden aikana. Lavialaisille nuorille tarjottiin edelleen mahdollisuus käydä uimassa myös Kankaanpään uimahallissa. Laviasta lisäksi toteutettiin linja-autokuljetus Porin keskustaan 23.10.2021. Suosituimpia etuja vuonna 2021 olivat uimahallikäynnit, linja-automatkat, kuntosalikäynnit, elokuvaliput sekä keilaus.

Kouluilla järjestettävä iltapäivätoiminta tarjoaa monipuolista ohjattua toimintaa 1.–2. -luokkien sekä erityistä tukea tarvitseville oppilaille jokaisena koulutyöpäivänä. Toimintaan osallistui 2021 vuonna 762 lasta (tilastointipäivä 20.9). Huoltajille toteutettiin Iltapäivätoiminnan arviointikysely, johon vastasi 318 huoltajaa yhdessä lapsensa kanssa. **Tyytyväisyys iltapäivätoiminnan palveluihin kokonaisuudessaan sai keskiarvoksi 9 (kouluarvonsa 4-10).** Lähes kaikki vastaajista kokivat toiminta-ajan vastaavan tarvetta ja 80% vastanneista pitivät asiakasmaksua sopivana.

Kouluilla järjestetään paljon myös koululaisten kerhotoimintaa. Koulujen kerhotuntien käyttömäärät vaihtelevat, mutta lähes kaikissa perusopetuksen kouluissa järjestetään kerhotoimintaa. Korona on vaikuttanut osaltaan kerhojen järjestämiseen, kun kerhoryhmiä ei ole voitu pitää yli luokkarajojen ja ryhmäkoot ovat jääneet pieniksi tai kerho on voinut jäädä koronan vuoksi toteutumatta.

Kerhotoiminnassa on korostunut oppilaiden omat mielenkiinnon kohteet ja he ovat myös saaneet monissa kouluissa itse olla mukana aktiivisesti suunnittelemassa kerhotoiminnan sisältöjä. Opetushallituksen osarahoittamia kerhoja pitävät koulujen opettajat, ohjaajat sekä yhteistyötahojen ohjaajat seuroista ja yhdistyksistä. OPH:n kerhot yhdessä Harrastamisen Suomen mallin kerhojen kanssa ovat mahdollistaneet laadukasta kerhotoimintaa kouluille.

Monipuolisella kerhotoiminnalla tuetaan oppilaiden hyvinvointia. Koulussa tapahtuva kerhotoiminta ennen tai jälkeen koulupäivän mahdollistaa oppilaiden harrastamisen helposti tutussa ympäristössä. Kerhotoiminta antaa myös tutustumismahdollisuuksia erilaisiin harrastuksiin, mikä voi lisätä intoa osallistua aktiivisempaankin harrastamiseen tai auttaa harrastuksen löytämiseen. Kerhotoiminta on maksutonta ja sopii kaikille. Kerhoissa pystyy soveltamaan ja syventämään koulussa opittuja taitoja luovasti.

Harrastamisen Porin malli on tarjonnut kouluikäisille lapsille ja nuorille mieluisan ja maksuttoman harrastamisen mahdollisuuden koulupäivän yhteydessä. Hanke on tarjonnut harrastuksia, joihin on ollut mahdollista sitoutua ilman liian rankkaa tavoitteellista harjoittelua tai kilpailun luomaa painetta. Toiminnassa on yhdistetty taide, tiede ja liikunta ja tutustuttu näiden eri muotoihin itse tekemisen, toiminnan ja elämysten kautta. Hanke on toteutettu tiiviissä yhteistyössä paikallisten taide- ja kulttuuritoimijoiden, urheiluseurojen, yhdistysten, yritysten ja seurakuntien kanssa.

Kevään 2021 pilottivaiheessa mukana oli 141 lasta ja 14 ryhmää 13:lla eri koululla. Syyslukukaudella 2021 mukana oli 650 lasta ja 58 ryhmää 30:lla eri koululla. Hanke sai rahoitusta kevätlukukaudelle 2022 ja harrastusryhmät ovat toimineet koronan tuomista haasteista huolimatta. Uusi hankerahoitus on haettu lukuvuodelle 2022–2023. Tavoitteena on jatkaa hyvin alkanutta toimintaa ja yhteistyötä sivistystoimialan eri yksiköiden ja toimintaa ohjaavien tahojen välillä.

Netti koukuttaa lapsia ja nuoria yhä enemmän ja nettiriippuvuus rikkoo arjen rytmiä niin ruokatottumusten kuin myös valveillaoloajan suhteen. Yhä useampi ei ole syönyt tai nukkunut netin takia ja moni kertoo usein yrittävänsä viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut. Yli kolmannes kaikista vastaajista (ml. alakoulu) on huomannut usein olevansa netissä, vaikka ei ole huvittanut.

Nuorten rahapelaaminen on jatkuvasti vähentynyt ja koskettaa tällä hetkellä 3% yläkoulun ja lukion sekä 5% ammatillisen koulun vastaajista.

Nuorten yksinäisyyden kokemus on selvästi lisääntynyt. Tyttöjen osalta vielä poikia enemmän. Alakouluikäisistä lähes kaikilla on vähintään yksi hyvä kaveri (99,7%) mutta 4% tytöistä kuitenkin tuntee itsensä usein yksinäiseksi. Alakoulun pojista vain 1% tuntee itsensä usein yksinäiseksi. Perusopetuksessa ja lukiossa on enemmän poikia, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää. Ammatillisessa poikien tilanne on parantunut selvästi edelliseen tulokseen verrattuna ja nyt tyttöjen osuus on poikia isompi. **Porilaisista nuorista yksinäisyyttä kokee useampi koko maan keskiarvoon verrattuna.**

Porilaisilla nuorilla seurustelu on yleisempää koko maahan verrattuna. Tarve keskustella ihmisuhteista ja seurustelusta oli nyt lähes samoissa lukemissa koko maan tuloksen kanssa. Ehkäisyn

käyttö on lisääntynyt ja samoin toisen asteen opiskelijoiden tarve halvempiin ehkäisymenetelmiin. Porilaisista vastaajaryhmistä 18–22 % tarvitsisi ilmaisia kondomeja. Seksuaalineuvontaan/-kasvatukseen tulisi kiinnittää huomiota ja varata resurssia.

Nuorisopalvelut toteuttivat toimintaansa koronarajoitusten säätelemänä. Nuorisotilatoiminnassa oli mm. kävijämäärärajoituksia ja osa nuorisotapahtumista ja leireistä jäi toteutumatta. Nuorisotyötä verkossa toteutettiin normaalisti. Kansainvälisessä nuorisotyössä on oltu mukana vapaaehtoispalvelu (ESC) toiminnassa, jonka kautta nuorisopalveluissa on työskennellyt kaksi ulkomaalaista nuorta.

Psykososiaalisten palveluiden ehkäisevä päihdetyö ja seurakunnat toteuttivat yhteistyössä nuorisopalvelujen erityisnuorisotyön kanssa päihdekasvatusta kevätkaudella 5.-7. -luokkalaisille tarpeen mukaan ja syyskaudella systemaattisesti kaikille 6. -luokkalaisille.

Porin lasten- ja nuortensuojelu säätiön rahoittamana toteutettiin liikkuva nuorisotila Nuokkapaku –hanke 12.4.-11.12.2021. Nuori Pori harrastaa -tapahtuma järjestettiin ensimmäistä kertaa kaksi päiväisenä 19.-20.11.2021. Ajankohtaa jouduttiin koronan vuoksi siirtämään myöhemmäksi.

Vaikuttamistoimintaa järjestettiin pääsääntöisesti verkossa. Alueparlamenttien kokoontumiset, nuorisovaltuuston kokoukset sekä aikuisten kyselytunti lapsille ja nuorille toteutettiin virtuaalisesti. Koronan takia aiemmin toteutumatta jäänyt osallisuustyöryhmän organisoima Unen uskomaton voima -näyttely toteutui pääkirjastossa 5.-16.10.2021. Näyttelyssä oli esillä porilaisten lasten ja nuorten töitä.

Nuorisopäivystys jalkautui tehostetusti keväästä syksyyn joka viikonloppu, koska koronan aiheuttama harrastusten, toimintojen ja tapahtumien väheneminen aiheutti huolta ennestäänkin haasteellisissa elämäntilanteissa olevien nuorten syrjäytymiskehityksestä. Nuorisopäivystyksen jalkautumisten määrä hieman kasvoi vuodesta 2020 (45 päivystyskertaa) vuoteen 2021 (53 päivystyskertaa). Nuorisopäivystyksen näkökulmasta nuorten aiheuttamat häiriöt olivat vuonna 2021 vähäisempiä kuin edellisenä vuonna. Nuorten auttamiseen kehitettyä Pop up -selviämisasematoimintaa jatkettiin myös vuonna 2021 kolmena kertana, joista yhdellä nuoria toimitettiin selviämisasemalle.

Palvelut ja avunsaanti

Lapsiperheille ja nuorille tarjottu matalankynnyksen verkkoauttamisen palvelu tavoitti tuhansia kuntalaisia. Porin YT-alueen (Pori, Merikarvia ja Ulvila) Tarina-auttamisen palvelua käytti vuonna 2021 8247 nuorta (2020 vuonna 4002 nuorta). Verkkoauttamisen kautta on ollut myös mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen Chat-vastaanotolle. **Palvelun piiriin hakeutuneiden nuorten kohdalla ahdistus sekä ulkonäkö ja erilaisuus nousivat eniten esille verrattuna muihin alueisiin, joissa palvelu on käytössä.**

Porissa toimii tällä hetkellä kaksi Icehearts-joukkuetta, joista toinen toimii Länsi-Porin ja toinen Meri-Porin alueella. Ensimmäiseksi perustettuun Länsi-Porin ryhmään kuuluu tällä hetkellä 15 vuosina 2011- 2012 syntynyttä poikaa. Toisena perustetussa Meri-Porin ryhmässä on yhdeksän vuosina 2013-2014 syntynyttä poikaa. Molemmilla joukkueilla on oma kasvattaja, joka tukee joukkueeseen valittuja lapsia 12 vuoden ajan. Icehearts on lasten ja perheiden hyväksi tutkitusti vaikuttava varhaisen puuttumisen toimintamalli, jolla tarjotaan pitkäkestoista ja kokonaisvaltaista tukea. Toimintamallin avulla ennaltaehkäistään osattomuutta ja syrjäytymistä sekä kohennetaan inhimillistä hyvinvointia.

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan alakouluikäisistä 60% ja nuorista noin puolet kokee, että heillä on mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Porilaisissa vastaajaryhmissä vertailuarvot ovat koko maan keskiarvoon verrattuna korkeammat, lukuun ottamatta lukiota, jossa tulos on 10% heikentynyt viime tuloksiin verrattuna.

Terveystarkastuksien arviot ovat myönteisiä ja osoittavat positiivista kehitystä niin koko maan kuin Porinkin tulosten kohdalla. terveystarkastuksiin on kiinnitetty huomiota ja niitä on kehitetty.

Kuraattori- ja psykologikäyntien määrät ovat kasvaneet porilaisten vastaajaryhmissä.

		Perusopetus 8.-9.lk			Lukio 1.-2. vuosiluokat			Ammatillinen 1.-2. lk		
		2017	2019	2021	2017	2019	2021	2017	2019	2021
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana, %	Koko maa	11,2	11,8	12,4	6,3	7,7	8,3	9,0	9,0	9,8
	Pori	14,3	13,2	14,2	2,7	8,8	9,7	10,4	13,7	17,7
Käynyt koulupsykologilla lukuvuoden aikana, %	Koko maa	8,5	9,0	10,3	7,9	9,6	11,1	6,6	7,6	8,7
	Pori	6,2	6,8	7,4	9,8	12,7	15,3	7,9	9,5	12,3

Avun ja tuen saamista koskevissa tuloksissa tulee esiin psykologipalvelun saatavuus, joka on vaihtelevaa. Kun psykologia ei ole saatavilla, ohjautuu oppilaita ja opiskelijoita kuraattoreille. Tarpeiden kasvun myötä kuraattorit ovat myös lisänneet psykososiaalista osaamistaan.

Vaikka koulu- ja opintopsykologien vaihtuvuus on ollut suurta, on pystytty rekrytoimaan joitakin psykologeja. Rekrytoinnit ovat onnistuneet mm. psykologiharjoittelujen myötä ja tehostamalla rekrytointiprosessia. Tilanne on esimerkiksi maakuntaan verrattuna ollut parempi. Lisäksi on koulupsykologien resurssivajaukseen vastattu kohdennetulla ostopalvelulla. Psykologikäyntien määrän kasvua voidaan selittää palvelun saatavuudella, mutta samaan aikaan voi kantaa huolta siitä, että palvelukysyntä kasvaa.

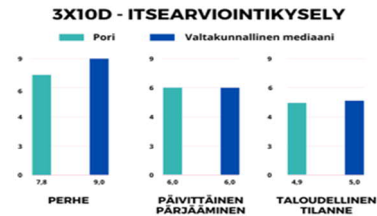
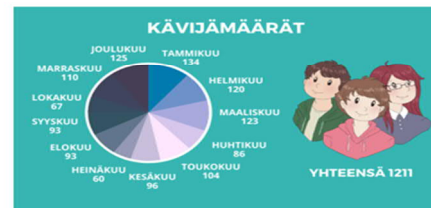
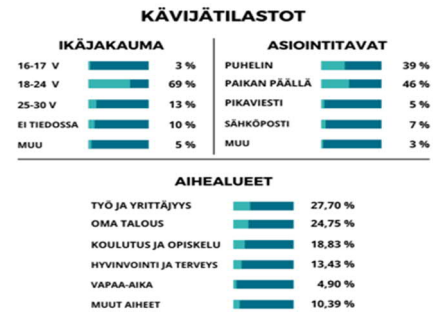
Lastensuojelussa porilaisia asiakkaita oli viime vuonna 920. Edelliseen vuoteen verrattuna lisäystä oli 10. Huostassa olevien määrä oli 194 lasta, kun vuonna 2020 heitä oli 189. Kiireellisten sijoitusten määrä vuonna 2021 oli 118 kun taas vuonna 2020 kiireellisiä oli 97. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin viime vuonna 2636 kappaletta, kun vuonna 2020 luku oli 2065. Lasten ja nuorten sekä perheiden huonovointisuuden lisääntyminen näkyi myös lastensuojelussa.

Koulunuorisotyö käynnistettiin Porissa ensimmäisenä Itätuulen koululla, jossa työskentelee tällä hetkellä vakituinen koulunuorisotyöntekijä. Vuonna 2021 työskenteli koulunuorisotyö-hankkeen myötä koulunuorisotyöntekijä myös Meri-Porin yhtenäiskoululla. Nuorisotyö nähdään valtakunnallisestikin nykyisin entistä vahvemmin toimijana, jolla on koulussa toimiessaan mahdollisuus tukea nuorten hyvinvointia niin yksilöiden kuin ryhmien tasolla. Moniammatillisen yhteistyön ja erityisesti nuorisotyön vahvistaminen perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa on yksi Valtakunnallisen nuorisopoliittisen ohjelman 2020–2023 alatavoitteista yleisemmälle tavoitteelle nuorten sujuvasta arjesta ja syrjäytymisen vähenemisestä.

Koronan aikana nuorten avun tarve ja myös avun hakeminen ovat selvästi kasvaneet, mikä näkyi esimerkiksi Nuorten vastaanoton käyntien ja asiakasmäärien lisääntymisenä vuodesta 2020. Tilanteet ovat myös

vaikeutuneet, nuorisopsykiatrialla on havaittu muun muassa selvästi lisääntyneet vaikeaan masennukseen liittyvä itsetuhoisen käyttäytyminen.

Porilaisille alle 30-vuotiaille suunnattu kynnyksetön palvelupiste Ohjaamo tarjoaa monialaisia palveluja. Kävijöitä vuonna 2021 Ohjaamossa oli 1211, joista suurin osa 18-24 vuotiaita. Yleisimmin asiakkaat tulevat paikanpäälle tai soittavat. Ohjaamoon saa tulla minkä tahansa asian kanssa. Asiakas saa omista tarpeista lähtevää henkilökohtaista laaja-alaista neuvontaa, ohjausta ja tukea elämän eri osa-alueisiin liittyen. Palvelut tuotetaan yhteistyössä eri hallintoalojen peruspalvelujen sekä laajan, eri toimijoista koostuvan yhteistyöverkoston avulla.

3.3. Työikäiset

Tässä kappaleessa työikäisiin luetaan myös korkeakouluopiskelijat. Korona-aika on haastanut myös työikäisiä. Työelämän haasteet ovat yhä moninaisemmat ja työkykyisyyden ylläpitämiseen on kiinnitettävä huomiota. Työllistymisellä ja yhteisöllisyydellä on iso merkitys hyvinvoinnille. Korkeakouluopiskelijoiden etä- ja hybridio opiskelu on asettanut haasteita niin opiskelulle kuin opiskelijoiden yhteisöllisyydelle ja vapaa-ajan vieton.

Pori opiskelukaupunkina

Vuonna 2021 Studentum.fi tekemän selvityksen mukaan Pori on Suomen 10. paras opiskelukaupunki. Opiskelijajärjestöjen määrässä Pori kipusi jaetulle neljännelle sijalle ja julkisen liikenteen linjoja kaupungista löytyy kymmenenneksi eniten. Muissa parametreissa Pori oli kärkikymmenikön tuntumassa.

Liikkuminen

Liikuntatottumukset ovat saattaneet muuttua koronan vaikutuksesta. Toiset kertovat fyysisen aktiivisuuden korkeasta noususta, kun taas toiset huomattavasta alenemisestä. Aktiivisuuden vähentyminen voidaan uskoa olevan yhteydessä koetun fyysisen ja psyykkisen terveyden alenemiseen, painon nousuun sekä heikentyneeseen uneen.

Porissa on luotu perinteisempien aktivointikeinojen rinnalle uusia terveysturvallisia tapoja kehittää kuntoa. Porin liikuntapalveluita on siirretty aiempaa enemmän tarjottavaksi sähköisessä muodossa. Verkkosivuille on kuvattu eritasoisia jumppavideoita ja Pori liikkuu -sovellukseen on tuotettu videomuotoisia liikkumisvinkkejä.

Myös ulkoliikkumismahdollisuuksia on parannettu. Porissa kokeiltiin viime vuonna tykitetyn lumen säilömistä purukasan alla seuraavaan talveen asti. Suurin osa lumesta pysyi käyttökelpoisena ja toimintamalli saa jatkoa. Edelliseltä talvelta säilötty lumi mahdollisti hiihtolatuksen avaamisen aiempaa aikaisemmin marraskuussa 2021. Säilytyllä lumella tehtiin latua noin 1,5 kilometriä.

Kulttuuri

Lastenkulttuurikeskus Kruunupään alaisuudessa kulttuurista nuorisotyötä toteuttavan kulttuuritalo Anniksen Tapahtumatalli-hankkeessa luodaan Porin kaupungille uudenlainen toimintamalli syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kohtaamiseen ja elämäntilanteen kohentamiseen. Pää tavoitteena on kehittää uudenlainen toimintamalli 16-29 -vuotiaiden NEET-nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen ja työkyvyn parantamiseen. Hanke pystyi järjestämään toimintaa vuonna 2021 koronarajoitteista huolimatta. Kulttuuritalo Anniksella kaikki toiminta vahvisti työikäisten nuorten osallisuutta ja rohkaisi tuomaan esille omia vahvuuksia sekä osaamista. Porin taidemuseo vastasi vuonna 2021 työikäisten parissa kasvaneeseen tarpeeseen osallistua luovaan työpajatoimintaan ja työikäisille suunnattuja työpajoja järjestettiin useita.

Työikäiset ja tuet

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden osuus on kasvanut. Vuonna 2017 25–64-vuotiaista mielenterveysperusteista sairauspäivärahaa sai 20,6 henkilöä tuhatta vastaavan ikäistä kohden, kun vuonna 2021 luku oli jo 31,1 henkilöä. Sairauslomat pitkittyessään indikoivat eläköitymisen lisääntymistä, kuten viime vuosina on tapahtunutkin. Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on hieman laskenut, mutta vertailukaupunkeihin verrattuna Porissa on kolmanneksi eniten ikäryhmässä työkyvyttömyyseläkeläisiä. Kaikkien (16–64-vuotiaat) työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä on laskenut kymmenen vuoden ajan, mutta mielenterveyden häiriön vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä on laskenut merkittävästi hitaammin, joten heidän osuutensa kokonaisuudesta on kasvanut. Trendi on sama koko maassa, mutta Porissa osuus on suurempi (vuonna 2020 osuus Porissa 56,9 %, koko maassa 53,3 %). Porilaisten mielenterveyden häiriön vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä nousi koko 2000-luvun, kunnes se kääntyi lievään laskuun vuonna 2014.

Aikuispsykiatrian avokäynnit lisääntyivät vuonna 2021 edellisvuoteen verrattuna noin 3 %. Vuodeosaston käyttö vähentyi noin 7 % edellisvuoteen verrattuna. Perustasolla aikuisten vastaanotolla mielenterveyskäynnit ja asiakasmäärä lisääntyivät runsaalla 5 %:lla vuoden takaisesta. Työpaikoilta päihdeongelmien takia hoitoonohjauksia on A-klinikan palveluihin tullut aiempaa enemmän. Rahapeliongelmista kärsiviä on tullut palveluiden piiriin jatkuvasti enemmän. Asiakasmäärät kaupungin päihde- ja mielenterveyspalveluihin ovat kauttaaltaan kasvaneet vuoden 2021 aikana.

Verkkoauttaminen

Aikuisille tarjottu matalan kynnyksen En jaksaa -verkkoauttamisen palvelu tavoitti useita tuhansia kuntalaisia. Porin YT-alueen (Pori, Merikarvia ja Ulvila) vuonna 2021 Tarina-auttamisen palvelua käytti 10071 aikuista (2020 vuonna 661 aikuista). Verkkoauttamisen kautta on ollut myös mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen chat-vastaanotolle. Palvelun piiriin hakeutuneiden kohdalla ahdistus, oma jaksaminen ja masennus nousivat eniten esille verrattuna muihin alueisiin, joissa palvelu on käytössä.

Koronarokotukset

Porilaisten 18-vuotta täyttäneiden koronarokotuskattavuus on vain hieman alle koko maan tason ja samalla tasolla Satakunnan rokotekattavuuden kanssa. Työikäiset ovat ottaneet rokotteita varsin kiitettävästi.

Koronarokotekattavuus, %, 18 vuotta täyttäneet, tilanne 30.3.2022			
Alue	1. annos	2. annos	3. annos
Koko maa	89,5	87,2	63,0
Satakunta	88,5	86,6	63,3
Pori	88,5	86,6	62,8

3.4. Ikäihmiset

Ikäihmisten osallisuus

Viikkarin Valkamassa sijaitsevassa vapaaehtoistoiminnan keskus Liisassa järjestettiin ikäihmisille suunnattuja tapahtumia, konsertteja sekä erilaisia ohjattuja kädentaitoryhmiä useita kertoja vuoden 2021 aikana, vaikka toiminta olikin koronan vuoksi tauolla pidempään. Ohjelmallisia tapahtumia pidettiin myös Ahlaisten ikäihmisten kerhotilassa ja Kyläsaaren kylätalolla. Yhteistyössä Rakennuskulttuuritalo Toivon kanssa järjestettiin Förskottijuhannusjuhla juhannusviikolla ja se keräsi paljon kävijöitä. Uutena toimintana Liisassa aloitettiin syyskuussa 2021 juttuluuri "Soit ny mul" ikäihmisille yksinäisyyden ehkäisemiseksi. Juttuluuri onkin todettu tarpeelliseksi kanavaksi ikääntyneille. Vapaaehtoisia koulutettiin Liisassa vuoden 2021 aikana yhteensä 41 henkilöä. Vapaaehtoiset tekevät tärkeää työtä ikäihmisten auttamiseksi.

Liikkuminen

Vaikka AVI:n rahoittama Innostetaan ikiliikkujaksi -hanke loppui keväällä 2021 on sen mukana tulleita toimintoja pyritty edelleen juurruttamaan pandemian sallimissa rajoissa. Voimaa vanhuuteen -työryhmä on jatkanut työtään ja ikääntyneille suunnatut liikuntaryhmät ovat jatkuneet. Ikääntyneiden liikkuminen ryhmissä on kuitenkin vähentynyt. Tällä voidaan uskoa olevan suora yhteys fyysisen, henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin laskulle. Koronapandemia on ajoittain vuoden 2021 aikana sulkenut liikuntaryhmiä ja niiden jälleen alkaessa pelko sairastumisesta on estänyt ikääntyneitä jatkamaan tutussa harrastuksessa. Ryhmiin palaamisen haaste on koskenut erityisesti ikääntyneitä, jotka jo ennen pandemiaa liikkuvat vähän ja joiden toimintakyky oli laskenut. Jo pienet lisäykset fyysiseen aktiivisuuteen ja liikkumiseen päivän aikana vaikuttavat myönteisesti terveyteen.

Uusina terveysturvallisina aktivointimuotoina käyttöön on otettu muun muassa omatoiminen Penkkilenkki, joka perustettiin Sibelius-puistoon ja Ulkoiluystävä -toimintamalli. Ulkoiluystävä-toiminnassa vapaaehtoisia koulutetaan ikääntyneiden ulkoiluavuksi. Toiminta on kerännyt positiivista palautetta ja sille on selkeä tarve, sillä avuntarvitsijoiden määrä on vapaaehtoisia suurempi. Ikiliikkuja -hankkeesta tuttuja Kunto-kaffiitapahtumia on järjestetty luonnossa yhteistyössä Luontoliikunta -hankkeen kanssa. Ikiliikkuja -hankkeen viimeisenä toimintana keväällä 2021 keskustan uimahallin siirryttyä kesätauolle avattiin ovet vielä kuukaudeksi ikääntyneille tarkoitetuille vesivoimisteluryhmille.

Kulttuuri

Porin kaupunginkirjasto lisäsi ikääntyneiden porilaisten kansalaistaitoihin liittyvää osaamista ja ehkäisi digitaalista syrjäytymistä tarjoamalla toimipaikoissaan mm. digiteknologian käytön opastusta. Digiopastusta annettiin sekä yksilö- että ryhmämuotoisena. Porin kaupungin museopalvelut tarjosi aktiivisille ikäihmisille hyvinvointia, elinikäistä oppimista, elämänmyönteisyyttä ja vuorovaikutusta yksinäisyyden torjumiseksi. Esimerkiksi museot pilotoivat uutta yhteistä Historiaa ja taidetta -opastusta, joka kohdennettiin erityisesti

ikäihmisille. Porin taidemuseon ikääntyneille suunnatuissa opastuksissa ja tapahtumissa huomioitiin taloudellinen saavutettavuus ja fyysinen esteettömyys, opastukset olivat maksuttomia ja ne järjestettiin päiväsaikaan. Satakunnan Museo vieraili kutsusta hoivalaitoksissa pitäen kuvallisia muistelutuokioita erilaisista Poriin liittyvistä teemoista.

Ikäystävällinen Pori

Porin perusturvassa käynnistyi keväällä 2021 sosiaali- ja terveysministeriön (STM) rahoittama, kolmivuotinen Ikäystävällinen Pori –hanke. Hankkeen tavoitteena on vähentää ikäihmisten kokemaa yksinäisyyttä, turvattomuutta ja osattomuutta sekä tukea kotona asumista. Ikäystävällinen Pori –toimintamallin luomisessa hyödynnetään PORI75 terveystarkastuksissa kerättävää aineistoa. Tavoitteena on tunnistaa varhain riskiryhmät, tarjota apu oikea-aikaisesti palveluohjauksen keinoin ja näin välttää raskaat palvelut. Tavoitteena on ensisijaisesti vastata korona-aikana esiin tulleisiin ikääntyneiden tarpeisiin ja vähentää poikkeusajan aiheuttamien ongelmien syntymistä jatkossa sekä edistää ikäihmisten osallistumista eri toimijoiden järjestämään osallisuutta edistävään toimintaan, kuten liikunta- ja kulttuuripalveluihin sekä yhteisölliseen ruokailuun.

Omaishoidon tuen asiakkaille avattiin kesällä 2021 uusi lyhytaikaishoidon yksikkö Poppana, johon omaishoitaja voi tuoda hoidettavansa lakisääteisten vapaapäivien ajaksi hoitoon tai tarpeen vaatiessa lyhytaikaishoitoon. Tämä tukee omaishoitajan jaksamista ja tuo kaivattua vaihtelua myös omaishoidettavan arkeen.

Porin perusturvan tuottavuusohjelman kautta on voitu panostaa ikäihmisten hyvinvointiin ja viihtyvyyteen: Sävelsirkku –ohjelma on valtaosassa tehostetun palveluasumisen yksiköissä, Mototiles –laatat on hankittu päivätoimintaan ja Poppanaan. Etähoivaa on kehitetty kotihoidossa, jossa käytössä on mm. lääkeautomaatteja ja etähoivakäyntejä on toteutettu virtuaalisesti Satakati-hankkeen avulla. Etähoiva mahdollistaa asiakkaan omatoimisen asumisen kotona ja tukee oma-aloitteisuutta sekä hyvinvointia, kun hoitaja ottaa videoyhteyden sovitusti. Tämä etähoiva on osa säännöllisen kotihoidon hoitomuotoa, joka on tarkoitettu säännöllisen kotihoidon kriteerit täyttävälle asiakkaille. Asiakas ottaa esimerkiksi lääkkeitä valvotusti tai lämmittää ruokaa hoitajan ohjeistaessa videoyhteyden avulla. Etähoivalla voidaan monissa tapauksissa korvata jokin kotikäynti etäkäyntinä. Kuitenkin suurimmalle osalle etähoivan asiakkaista tehdään myös kotikäynti tai useampi vuorokauden aikana.

Koronan aiheuttamaan yksinäisyyteen on vapaaehtoistoiminnan keskus Liisassa kehitelty ikäihmisille tarkoitettu soittolinja: Soit ny mul –juttuluuri, johon yksinäiset ikäihmiset voivat soittaa ja saavat näin juttuseuraa. Juttuluuri käynnistyi syyskuussa 2021 ja soittoja on tullut noin 60 kpl ja soittojen määrä on ollut kasvussa. Soitot koskevat enimmäkseen yksinäisyyttä ja halua keskustella ajankohtaisista asioista. Juttuluuria pyörittävät vapaaehtoiset vastaajat, jotka on valmennettu tähän toimintaan. Juttuluuri on koettu tarpeelliseksi.

75-vuotiaiden terveys- ja hyvinvointitarkastukset

Porin perusturvassa aloitettiin 75-vuotiaiden terveys- ja hyvinvointitarkastukset kesän 2019 aikana pilottitoimintana. Tarkoituksena oli tarjota kaikille vuoden 2019 aikana 75-vuotta täyttävälle ilmainen ja vapaaehtoinen terveystarkastus. Pilotointivaiheen jälkeen tarkoituksena oli saada tarkastuksista pysyvä käytäntö perusturvassa ja nykyään kyseessä on pysyvä toimintamalli. Terveystarkastusten kehittämisestä on vastannut moniammatillinen ohjausryhmä.

75-vuotiaan terveystarkastus on laaja kartoitus ikääntyneen terveydentilasta. Tarkastuksessa selvitetään tarkastettavan hyvinvointi, toimintakyky, ravitsemustila, mieliala, nukkuminen sekä muisti. Lisäksi siinä toteutetaan tärkeitä mittauksia ja laboratoriotutkimuksia. Ikäkausiterveystarkastusten päämääränä on ennaltaehkäisevillä toimilla tunnistaa kansansairauksia sekä myötävaikuttaa ikäihmisten laadukkaaseen kotona asumiseen. Mikäli terveystarkastuksessa osoittautuu tarvetta jatkotutkimuksiin, asiakas ohjataan oikeaan jatkohoitopaikkaan. Jatkohoitona voi olla esimerkiksi lähete lääkärin vastaanotolle, geriatrian poliklinikalle, muistihoitajalle tai jatkoseuranta terveydenhoitajan vastaanotolla.

Tilastojen mukaan vuonna 2020 75-vuotta täyttäneille tehtiin terveystarkastuksia 380 kpl ja vuonna 2021 tehtiin terveystarkastuksia 316 kpl. Terveystarkastuksien tilastointitiedoista on käytettävistä jatkohoitoluokituksia, joilla nähdään muun muassa terveystarkastusten myötä tulleita jatkohoitosuunnitelmia ikääntyneelle. Vuonna 2021 75 vuotta täyttäneistä kolmasosa ei tarvinnut mitään jatkohoittoa. 20 %:lla tarkastettavista tehtiin jonkinlainen jatkohoitosuunnitelma lähitulevaisuuteen. Lääkärin vastaanotolle ohjautui neljännes tutkituista ja muulle ammattilaiselle ohjautui n.15 % tutkituista.

Terveystarkastukseen osallistuneista 75-vuotiaista (2020) miehiä oli 41% ja naisia 59%. Terveystarkastukseen ei osallistunut hoitolaitoksissa asuvia. Miehistä omakoti- tai paritalossa asui 64% ja toisen henkilön kanssa asui 78%, naimisissa oli 77% ja 7% oli leskiä. Naisista 53% asui omakoti-/paritalossa, toisen henkilön kanssa 51 %. Naimisissa oli 48% ja leskiä 23%.

Suurella osalla vastaajista ei ollut apuvälineitä käytössä (miehistä 91% ja naisista 87%). Naisista 82% ei tupakoinut ja miehistä vastaavasti 62%. Tupakoinnin oli lopettanut 13% naisista ja 28% miehistä. Lääkehoidon onnistumista arvioidessa 31% osallistujista puuttui lääkehoidon säännöllinen seuranta esimerkiksi kontrollikäyntien tai kotimittausten avulla. Ajokortti oli voimassa 70% naisista ja 91% miehistä. 75-vuotiaista vastaajista 26% ei käyttänyt alkoholia lainkaan. Reilut 24 % vastanneista nautti alkoholia 2-4 kertaa kuukaudessa ja noin 10 % käytti alkoholia 2-3 kertaa viikossa ja loput käyttivät alkoholia viikoittain usean annoksen kerrallaan. Kuitenkin 60% osallistujista käytti alkoholia vain kerran kuukaudessa, harvemmin tai ei lainkaan.

Mielialaa kartoittavassa osiossa 74 % vastanneista ei kokenut lainkaan masennuksen tai alakuloisuuden tunnetta ja noin 23 % koki vain hieman. Alle 2 % koki itsensä melko masentuneeksi, ahdistuneeksi, surulliseksi, jännittyneeksi, hermostuneeksi tai alakuloiseksi.

Perusturvalautakunta päätti 10.5.2021, että kaikille kuluvana vuonna 70 vuotta täyttävälle tarjotaan maksuton suun terveystarkastus ja mahdolliset siihen liittyvät röntgenkuvat.

3.5. Kaikki ikäryhmät

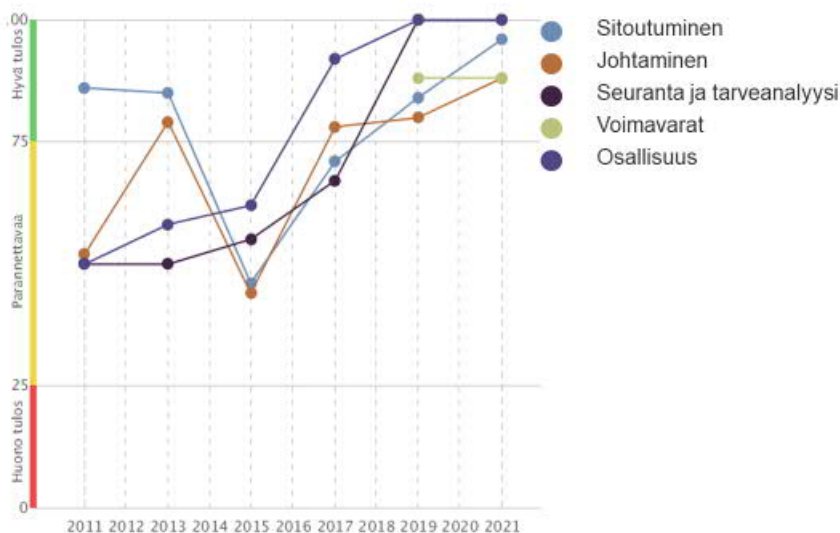
Terveyden edistämisen aktiivisuuden (TEA-viisari) tulokset

TEA-viisari nostaa esille kunnan toiminnan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tiedot tulevat kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEA-viisareilla mitataan säännöllisesti kuntajohdon, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, liikunnan, perusterveydenhuollon, ammatillisen koulutuksen sekä kulttuurin terveydenedistämisen aktiivisuutta. Tulokset pisteytetään asteikolla, jossa 0 on huonoin ja 100 paras tulos. Valtakunnallisella asteikolla tulokset 75–100 arvioidaan hyväksi, tulokset 25–74 arvioidaan parannettavaksi ja tulokset 0–24 huonoksi.

Tiedot kerätään säännöllisesti kahden vuoden välein. Tiedonkeruut suoritetaan joko keväällä tai syksyllä ja tulosten päivitys tapahtuu noin puolen vuoden kuluttua tiedonkeruusta. Vuonna 2021 päivitettiin tiedot kuntajohdon ja kulttuurin osalta. Tarkemmat kuntakohtaiset tiedot voi katsoa TEA-viisarin sivuilta: www.teaviisari.fi

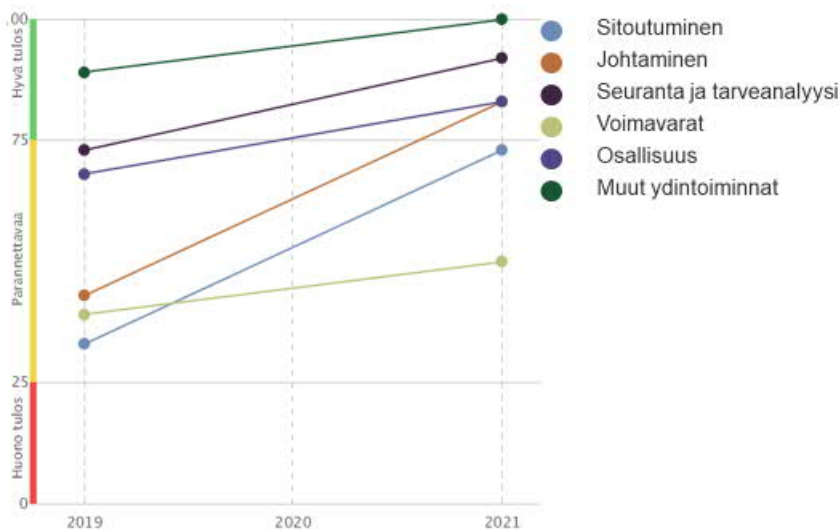
Porin kaupungin yhteistulos kaikkien terveydenedistämisen sektorien osalta on pitkään ollut nousujohteinen ja yltänyt koko maan tuloksen yläpuolelle. Kuntajohdon terveydenedistämisen vuoden 2021 osalta Porin tulos (94) on noussut kahden vuoden takaisesta (90). Kuntajohdon osa-alueiden (sitoutuminen, seuranta ja tarveanalyysi, voimavarat, osallisuus, johtaminen) kaikki luvut ovat joko nousseet tai pysyneet samassa ja yltävät kaikilta osin maan keskiarvon yläpuolelle sekä sijoittuvat hyvä -asteikolle. **Tulokset kertovat kaupungin hyvinvoinnin edistämisen johtamisen rakenteiden olevan kunnossa.**

Kuntajohto : Pori

Kulttuurin terveydenedistämistä mitattiin koko maassa toista kertaa vuonna 2021. **Porin tulokset ovat nousseet kaikilla osa-alueilla ja Porin yhteistulos (80) ylittää selvästi koko maan (66) tulostason yläpuolelle.** Kulttuurin osa-alueiden (sitoutuminen, johtaminen, seuranta ja tarveanalyysi, voimavarat, osallisuus, muut ydintoiminnot) luvuista kaikki muut paitsi voimavarat ovat yli koko maan tason. Sitoutuminen (73) ja voimavarat (50) ovat parannettavaa -tasolla ja muut osa-alueet ovat hyvä -tasolla. Voimavara -osiossa tulokseen vaikuttaa tulkinta henkilöstön sijoittumisesta kulttuuritoiminnassa.

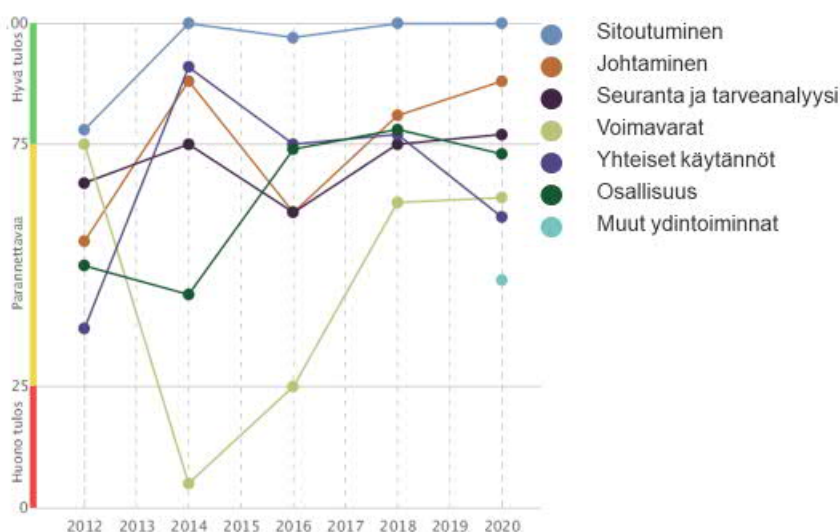
Kulttuuri : Pori

Porin kaupungin hyvinvointikertomukseen 2017-2021 ei saatu päivitettyä tietoa vuoden 2020 lukiokoulutuksen eikä ammatillisen koulutuksen osalta. Perusterveydenhuollon osalta tuloksia ei ole toimitettu vuonna 2020.

Lukiokoulutuksen terveydenedistämisen tulokset vuodelta 2020 ovat sitoutumisen, johtamisen sekä seuranta ja tarveanalyysin osalta hyvä -tasolla sekä selvästi yli koko maan tason. Muilla osa-alueilla ollaan parannettavaa -tasolla sekä hyvin lähellä koko maan tuloksia. Lukiokoulutuksen kokonaistulos (73) on parempi kuin koko maan (66) tulos, sijoittuu parannettavaa -tasolle ja on huonontunut edellisestä tuloksesta (79).

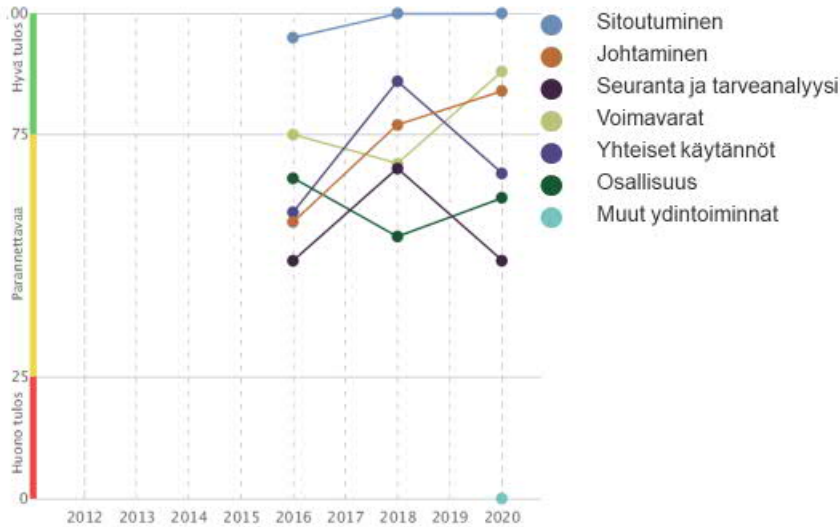
Lukiokoulutus : Pori

Ammatillisen koulutuksen (Winnova, Pori) terveydenedistämisen tulokset vuodelta 2020 ovat sitoutumisen, johtamisen ja voimavarojen osalta hyvä -tasolla sekä yli koko maan tason. Sen sijaan yhteisissä käytänteissä, osallisuudessa sekä seurannassa ja tarveanalyysissä tulos on parannettavaa -tasolla. Muissa ydintoiminnoissa ollaan huono -tasolla tuloksen ollessa 0. Ammatillisen koulutuksen

terveydenedistämisen kokonaistulos (64) on samalla tasolla koko maan (63) tuloksen kanssa, sijoittuu kokonaisuutena parannettavaa -tasolle ja on huonontunut edellisestä tuloksesta (76).

Ammatillinen koulutus : WinNova, Pori

Osallisuus

Vuoden 2021 loppupuolella jatkettiin palvelualueiden asukastilaisuuksia. Porin kaupunki oli uusimassa strategiaa, joten asukastilaisuudet järjestettiin nopealla aikataululla. Alun perin asukastilaisuudet aloitettiin vuoden 2020 alussa, mutta ne jouduttiin keskeyttämään koronan vuoksi. Näitä asukastilaisuuksia edelsi aina alueen moniammatillisen tiimin kokous, josta aiheet nousivat asukastilaisuuksiin.

Vuoden 2021 asukastilaisuuksissa keskityttiin kyseisen alueen väestökehitykseen, alueen ajankohtaisiin asioihin, kuten kouluverkon muutoksiin ja mahdollisiin kaupunkikehitykseen liittyviin asioihin sekä kaupungin käynnissä olevaan strategiatyöhön. Noormarkun ja Ahlaisten tilaisuudet ehdittiin järjestämään fyysisinä, kunnes pahentunut koronatilanne pakotti järjestämään muiden alueiden tilaisuudet etänä. Jokainen tilaisuus oli kuitenkin hyvä ja kaupungin sekä asukkaiden välinen vuorovaikutus koettiin tärkeäksi. Asukastilaisuuksia tullaan jatkamaan palvelualueilla eri aiheiden tiimoilta. Miltei 2500 henkilöä on nähnyt asukastilaisuuksien striimit Youtubessa.

Osallistuvalla budjetoinnilla toteutettiin neljännen kerran Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahahankkeita. Vuoden 2021 pääteemat olivat ulkoilu, elämykset, yhteisöllisyys ja digisosaalisuus. Toteutuneista hankkeista suurin osa tapahtui ulkona ja edisti yhteisöllisyyttä. Muita teemoja olivat vastuullisuus, kestävä kehitys ja taloudellisuus. Erityisesti koronapandemian vuoksi hankkeiden toteutuksissa tapahtui tämänkin vuoden aikana joitain muutoksia. Osa hankkeista joutui muokkaamaan sisältöään sekä osa siirtyi toteutettavaksi vuodelle 2022. Kaiken kaikkiaan vuoden 2021 hyvinvointirahan saaneista hankkeista kokonaisuudessaan toteutui 20 kpl ja 7 siirtyi vuodelle 2022. Lisäksi yksi hanke peruuntui. Vuoden aikana toteutui myös edellisten vuosien hankkeita, joiden toteutukset olivat viivästyneet.

Porin kauppatorin yleissuunnitelman ja Pori 2030 -strategian aikana kaupunkilaiskeskustelua varten avattiin osallistava pop-up tila PORIS Pohjoiskauppatori 3:ssa sijaitsevaan tyhjäan liiketilaan. Poriksen lisäksi kauppatorin yleissuunnittelussa järjestettiin työpajat luottamushenkilöille, torikauppiaille ja sidosryhmille.

Kaupunkikeskustan kehittämistyötä jatkettiin ja yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa tiivistettiin. Yhteistyötä syvennettiin ydinkeskustan ja jokirannan alueen yrittäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. URBACT iPlace -hankkeen työpajoissa käynnistettiin prosessi keskusta-alueen kasvun ja elinvoiman toimenpideohjelman laatimiseksi. Jokirannan toimijoista muodostettu yhteistyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran syyskuussa. Molemmat yhteistyöryhmät kokoontuvat jatkossakin säännöllisesti.

Järjestöyhteistyö ja avustukset

Kaupungin uudistetut avustusperiaatteet ja -käytännöt otettiin käyttöön vuoden alusta. Järjestöjen ja osin myös muiden toimijoiden haettavana olevia avustusmuotoja monipuolistettiin, hakuohjeita laadittiin ja avustusten myöntämisen kriteereitä täsmennettiin ja tasapuolistettiin. Uudistuksesta tiedotettiin muun muassa järjestämällä yhdistyksille tarkoitettuja infotilaisuuksia, ja tieto kaupungilta haettavissa olevista avustuksista tavoitettiin uusien toimijoiden kautta. Avustusmäärärahat vähentyivät hieman, mikä osalle järjestöjä merkitsi avustuksen pienenemistä aikaisempaan verrattuna. On kuitenkin myönteistä, että aikaisempaa laajempi joukko järjestötoimijoita saatiin avustusten piiriin. Samalla jatkettiin monivuotisten kumppanuussopimusten solmimista järjestöjen kanssa. Vuoden lopussa kaupungilla oli 13 kumppanuyhdistystä.

Turvallisuus

Porissa tehdyt omaisuusrikokset eli törkeät varkaudet, varkaudet ja näpistykset ovat pysyneet vuoden 2020 tasolla (2508/2021; 2509/2020). Petoksiin liittyvät rikokset ovat kasvaneet tarkasteluvuoden aikana noin 10% (1027/2021; 930/2020).

Pahoinpitelyrikokset ovat pysyneet vuoden 2020 tasolla (549/2021; 569/2020). Ryöstöt ja kiristykset ovat vähentyneet merkittävästi (36/2021; 130/2020).

Muut seksuaalirikokset (25/2021; 35/2020) ovat vähentyneet, kuten myös lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät rikokset (58/2021; 85/2020). Toisaalta raiskaukset tai pakottaminen seksuaaliyhteyteen ovat kolminkertaistuneet tarkastelujakson aikana (66/2021; 22/2020).

Huumausainerikokset ovat vähentyneet huomattavasti eli noin 30 % (538/2021; 773/2020).

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen ja muut liikennesrikokset ovat pysyneet vuoden 2020 tasolla (1572/2021; 1574/2020). Törkeät liikenneturvallisuuden vaarantamiset ovat vähentyneet tarkastelujaksolla (106/2021; 127/2020). Samoin ovat vähentyneet törkeät ja muut rattijuopumukset sekä huumeiden vaikutuksen alaisena ajaminen noin 17 % (355/2021; 428/2020).

Liikenneonnettomuuksissa vuonna 2021 henkilövahinko-onnettomuuksia oli 72 kpl, joista 9 johti kuolemaan, kun taas vuonna 2020 tapahtui 100 henkilövahinko-onnettomuutta, joista 4 johti kuolemaan. Kuolemaan ja loukkaantumisiin johtaneet onnettomuudet tapahtuivat pääsääntöisesti ajoneuvoilla (4/38) ja polkupyörillä (3/26). Henkilövahinkoon johtaneita jalankulkija- ja mopeditonnettomuuksia tapahtui vuonna 2021 noin puolet vähemmän kuin edeltävänä viitenä vuotena keskimäärin. Polkupyöraonnettomuuksien määrä pysyi lähes samana.

Viimeisen viiden vuoden aikana eniten on tapahtunut yksittäisonnettomuuksia, risteämisonnettomuuksia, peräänajo-onnettomuuksia, polkupyöraonnettomuuksia ja ”muu onnettomuus” -luokan onnettomuuksia. Asukaslukuun suhteutettuna niitä on tapahtunut Porissa enemmän kuin Suomessa keskimäärin, samoin mopedi-, kääntymis- ja ohitusonnettomuuksia.

Vuoden 2021 henkilövahinko-onnettomuuksissa oli osallisena 42 nuorta (15-24v). Nuorten osalta määrä on vähentynyt edeltävästä vuodesta (69 nuorta v. 2020).

Luontoliikuntaa

Porilaiset kertoivat vuoden 2019 kyselyssä luonnon olevan merkittävä tekijä omaan terveyteen, jaksamiseen ja hyvinvointiin. Porissa on hyvät mahdollisuudet luonnon hyödyntämiseen kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Luontoliikunnan tukemiseksi, kaupunkilaisten luontosuhteen vahvistamiseksi ja reitistön tunnetuksi tekemiseksi Pori sai hankerahoitusta Luonto liikuttaa – hyvinvointia luontoreiteiltä ja kuntopoluilta –hankkeelle vuodelle 2021.

Hanke on tehnyt tunnetuksi Porin alueen kuntopolkuja ja luontoreittejä kaiken ikäisille porilaisille. Hankkeessa kierrettiin satoja kaupungin lähiliikuntapaikkoja, retkikohteita, luontoliikuntapaikkoja hiihtolatuja ja luistelukenttiä. Kohteet kuvattiin ja niistä kirjoitettiin kuvaus Pori Liikkuu -sovellukseen, missä ne ovat kaikkien kaupunkilaisten tavoitettavissa.

Luontoliikuntahankkeessa on kaupungille hankittu 24 fatbike-pyörää, joilla on pystytty sekä tekemään matalan kynnyksen pyörälenkkejä että toteuttamaan lainaustoimintaa kolmessa Porin alueen kirjastossa. Lainattavat pyörät ovat olleet erityisesti kesällä ja syksyllä lähes poikkeuksetta koko ajan lainassa ja monipuolistaneet kaupunkilaisten liikuntamahdollisuuksia merkittävästi.

Viikoittain järjestetyt pyörälenkit ovat olleet suosittuja ja tutustuttaneet ihmisiä uuteen lajiin ja luonnossa liikkumiseen. Pyöriä on käytetty myös tyhy-toiminnassa ja koululaisten lajikokeiluissa sekä useissa tapahtumissa. Lisäksi talvella järjestettiin hyvän vastaanoton saaneita lumikenkävälilyitä.

Kulttuuri

Vuoden 2021 alussa Porin vanha lyhytaaltoasema saatiin kokonaisuudessaan kulttuurin käyttöön. Kulttuuriyksikön Come In! - ja Kulttuuriviritin -hankkeissa rakennusta kehitettiin palvelemaan paremmin kulttuuritoimijoita ja kaupunkilaisia yhdessä tilayksikön kanssa. Kehitystyössä huomioitiin aiemmissa lähiöohjelmissa, ja mm. vuonna 2021 Turun yliopiston toteuttamassa Väinölän kulttuurikartoituksessa esille nousseet asukkaiden toiveet. Itä-Porin lähiöhanke Kulttuuriviritimessä vanhaa lyhytaaltoasemaa kehitettiin matalan kynnyksen tilaksi ja tuotantoalustaksi erilaisten tapahtumien mahdollistamiseksi. Hankkeissa kehitetyssä Tarinakahvila-konseptissa kaupunkilaiset pääsivät kertomaan rennosti tarinoita ja toiveita asuinalueeseensa liittyen sekä kohtaamaan kaupungin henkilökuntaa epämuodollisessa tilanteessa. Come In! -hankkeessa toteutettiin vanhalle radioasemalle verkkosivut, www.lyhytaaltoasema.fi. Verkkosivuilla voi tutustua rakennuksen historiaan ja nykyhetkeen sekä tuoda esille ideoita rakennuksen tulevaisuuden suhteen.

Porin kaupunginkirjasto osoitti toisena koronavuonna merkityksensä kansalaisten kriisinkestävyydelle. Porin kaupunginkirjasto sai pitää kaikki toimipaikkansa, tilat ja palvelut, kuntalaisille avoimena vuonna 2021 koronapandemian aiheuttamista rajoitustoimista huolimatta, mikä oli suuri parannus vuoteen 2020 verrattuna ja kuntalaisten suuresti toivoma asia. Tapahtumien, opastusten ja koulutusten järjestämistä pandemia sen sijaan rajoitti edelleen vuonna 2021. Kaupunginkirjasto pyrki osaltaan tukemaan porilaisten hyvinvointia kehittämällä uudenlaisia palvelumuotoja ja tapoja tuoda kuntalaisille palveluja, esimerkiksi tarjoamalla aineistovinkkauksia verkon välityksellä. Koronapandemia on muuttanut porilaisten kirjastonkäyttötapoja, lainausten ja kirjastokäyntien määrä on vähentynyt, tosin lainaus kasvoi vuonna 2021 vuoteen 2020

verrattuna. Kirjaston verkkoaineistojen ja –palvelujen käyttö kasvoi edelleen vuonna 2021, erityisesti äänikirjojen suosio kasvoi vuonna 2021.

Pori Sinfonietta sai kiitosta verkkokonserteistaan. Verkkokonserteilla yleisöä on tavoitettu laajemmalla alueella ja jotkut ovat niiden myötä tulleet myös Poriin lähikonsertteihin silloin, kun niitä pystyttiin toteuttamaan. Verkkokonserttien avulla kaupunginorkesteri on tarjonnut konserttielämyksiä ja hyvinvointia etänä koteihin ja etenkin niille, joille konserttisalit ovat saavuttamattomissa. Vaikka verkkokonsertti ei täysin korvaa paikan päällä koettua konserttielämystä, kuntalaiset ovat toivoneet niitä normaalin konserttitoiminnan rinnalle myös koronapandemian päätyttyä.

Porin taidemuseo sai yleisöltä kiittävää palautetta näyttelyohjelmastaan ja yleisötapahtumistaan. Työpajoista annetussa palautteessa tuli esille mm., että työpajoihin osallistuminen piristi arkea ja työpajoja toivottiin lisää. Porin taidemuseon digitaaliset sisällöt muodostivat keskeisen osan palveluntarjontaa. Sisällöt laajensivat taiteen sisältöjen saatavuutta ja vahvistivat osallistumista. Näyttelyistä kertovia sisältökokonaisuuksia tuotettiin taidemuseon verkkosivuille, sosiaaliseen mediaan ja YouTube-kanavalle. Taiteen ja liikunnan yhdistävä TAIDEjooga esimerkiksi toteutettiin vuonna 2021 koronarajoitusten vuoksi videotaltiointina YouTube-kanavalla. Satakunnan Museon saaman asiakaspalautteen perusteella pääsy museokäynneille ja tapahtumiin kevään 2021 koronasulun jälkeen oli hyvin tärkeää. Satakunnan Museon ystävät ry:n toiminta jatkui aktiivisena viime vuonnakin, esimerkiksi yhdistys toteutti yhteistyössä Satakunnan Museon kanssa kaupunkihistoriaa käsittelevän Polkuja Poriin –mobiilioppaan, mobiiliopas on maksuton ja kaupunkilaisten käytettävissä.
